



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Epitome Annalivm Trevirensium

Masen, Jacob

Augustae Trevirorum, 1676

Liber XIX. Martinus V. Pap. Sigismundus Imp.

urn:nbn:de:hbz:466:1-12542

LIBER XIX.

Martinus V. Pap. Sigismundus Imp.

Otiduum à morte *Weneri* fluxerat, cum *Otto* à *Zigenheim* genere Comes, officio summæ ædis Præpositus, virtute castigati exemplar *Cleri*, omnium suffragiis, communique gaudio delectus, suo tamen dolore lacrymisque, Archiepiscopi munus amplexus est. Qui concitatos *Agrippinensium* motus non armis, sed consiliis expugnare aggressus, eos, velut sol surgentem tempestatem penetratis disiectisque nubibus, dissipavit. Et quas istic à *Judæis* natas esse controversas viderat, has ad suam reversus diœcesin, proscriptis *Judæorum* foeneratoribus, ab ipsa radice excindendas duxit. *Treviris* post acceptum Româ palium magnifico comitatu trium *Bavariæ Ducum*, Comitumque octodecim, ac nobilitatis plurimæ exceptus, deductusque à Clero. Senatuque obvio ad ædem summam, sacris illic solenniter operatus est, ut à Dei obsequio in alios auspicaretur imperium. Mox ubi accepisset, dedissetque fidem subditis, à *Rabano Nemetum Antistite* imploratus, fluctuantibus illic rebus auxilio venit, quibus expeditis ad *Maximiniani cœnobii* schisma tollendum revertit; ne alienis magis, quam suis vigilare credetur; utque erat ad persuadendum felix, ad agendum fortis, evicit, ut penes *Lambertum* à *Sallenhaussen*, cedente *Henrico* utroque, summa rerum consisteret.

Mox à *Sigismundo Imp.* & *Martino Rom. Pontifice*, ad bellum contra *Bohemos*, *Hussitarum* invalescentium hæresi latè grassantes, evocatus, copias ex *Mosella Rhenoque*, & *Bavaria*, aliisque *Sueviæ* urbibus lectas in hostem duxit, quibus alter *Saxonum*, sub illius gentis Duce, tertius *Franconum* sub *Friderici Brandenburgici* auspiciis accessit, qui diversis in *Bohemiam*

Otto à *Zigenheim* Comes sanctus ex Præposito, in Archiepiscopum electus.

Colonicenses motus componit, *Judæos Treviris* proscrit.

An. Ch. 1419.

Spirensi Episcopo subvenit.

Maximiniani cœnobii schisma tollit.

1420.

Contra *Hussitas* *Bohemos* infelicem cum aliis expeditionem suscepit.

1421.

Regalia à Sigismundo Imp. capit.

Religiosæ severitatis vitam instituit.

Munia episcopalia per se obit.

Joannem Rodo Carthusianum S. Matthiæ Abbatem præfuit.

progressi viis, cum ad Misnæ obsidionem convenissent subitanea hostium irruptione territi, atque in turpissimam averſi fugam, nullo ad victoriam momento redire. Mirumque est altero eandem expeditionem anno, majori Principum viriumque conspiratione cœptam, post aliquam Bohemiæ deprædationem, panico rursus Germanorum terrore dissolutam, ceu majori in bellum, quàm humana virtute hæretici ruerent, irritam concidisse, Quo successu universæ Germaniæ Hussitarum metus incussus est, *paruitque in bello non semper bonam causam triumphare.*

Otto regalium potestate jurium Vratislaviæ à Sigismundo ornatus, ubi domum revertisset, Ecclesiasticæ monasticæque disciplinæ, quæ per Majorum indulgentiam haud leviter afflicta erat, ad pristinum vigorem revocandæ se totum impendit, utque sua institutione penetraret validius, exemplo ipse castigatissimæ, & ad religiosam etiam severitatem exactissimæ vitæ præluxit. Ab omnibus abstractus deliciis, quotidiano carnem cicilio, inediæque, ad solius frequenter panis frigidaque usum redactâ, frangebat, nec consuetis pietatis legibus contentus, noctes sæpe inter preces insomnes transigebat. Munia ipse Episcopalia in templorum altariumque consecratione, ordinibusque ac Sacramentis impertiendis, quamvis Joanne de Monte Azotensi fretus Episcopo, obire solitus. Hoc igitur vitæ suæ argumento, ad persuadendum imprimis potente, tum etiam officii sui rationibus ad impellendum usum, monasticen primò instaurare aggreditur, utque nuper res turbatas in S. Maximini, ita nunc S. Matthiæ ante muros cœnobio compositurus, Abbatem, his idoneum, ante omnia, præfecit. Quem & ingenio & virtute præcellentem in Carthusianorum solitudine nactus, summo Pontifice approbante, eduxit Joannem Rode, S. quondam Simeonis Decanum & curiæ sacræ laudatissimum Judicem, quem licet deprecantem obluquantemque S. Benedicti in Matthiano Asceterio Patribus

impo-

imposuit, Herbrando de Gulsa Præsule, ad S. Maximini Prioratum amandato. Martinus Pontifex delectatus hoc Ottonis Zelo, ut ad sanctiora hujus ordinis instituta Religiosos passim revocaret, de Congregatione per Abbates habenda, ad majorem conformationem morum, decretum edidit, quo sigillatim Lambertum D. Maximini, & Joannem S. Matthiæ, præter Theologiensem & Gorzensem Prælaturam complectitur. Nec frustra. Indicta Treviris ad S. Maximinum congregatio; ubi anno seculi XXII. convenere Abbates, ex Trevirensi Diocesi XIII, ex Coloniensi XIV, ex Leodiensi IX, ex Trajectensi VI, ex Tullensi IV. totidemque ex Viridunensi & Monasteriensi. Ex Metensibus tres solum affuere, reliquis S. Arnulphi, Symphoriani, Clementis, Laurentii, Martini, Naboris, & Glandariensi Abbatibus hoc imperium probrosè detrectantibus. Multa in his Præsulum Comitibus præclare decreta sunt, quibus languentis disciplinæ veterum excusere. Manavitque hinc, Joanne Rode imprimis perurgente, laudata Congregationis Bursfeldendis, ad Treviros etiam vicinorumque Episcopatus disciplina, quam istic Joannes primò in D. Matthia auspicatus est, ab eoque plures recepere, latè per Germaniam in hujus instituta admissi.

Hinc otto ad tribunalis, ex præscripto æquitatis, dirigendi curam tantisper digressus, legibus illud certis communicavit, sententiam in judiciis ex plurium optimorumque suffragiis formandam statuit; & ubi Prætor in ambiguo hæreret, Principis arbitrium voluit adhiberi. Scabinos advocacionem suscipere vetuit, nisi in causis certis propinquorum; sed tum judicio excessuros, ubi rogantur sententiæ.

Hinc ad religionis curam Ecclesiarumque mores maximopere degeneres emendandos conversus, ut majori leges autoritate niterentur, latiusque corruptela tolleretur Provinciale, indixit Synodum, in qua Metensium Antistes Conradus Beyer ipse præsens, Henricus Tullensis per legatum Imentum fuit, Viridunen-

sem

An. Ch. 1422.

Pro instauratione ordinis S. Benedicti Congregatio Abbatum ad S. Maximinum Treviris instituitur.

Bursfeldendis disciplina apud plerumque recepta.

Tribunali justitiæ provisorium.

1423.

Pro moribus Ecclesiasticorum formandis synodus.

Leges syno-
dales.

sem remota exceptit absentia. Hæc XXVI. Aprilis anno hujus seculi XXIII. cœpta, & sex legum capitibus divisa fuit. Primo capite de fide Catholica actum, cautumque inprimis ne Hussitis alicubi hospitium locusve in Diocesi pateat. Alterum de Canonicis horis ritè legendis psallendisve. Tertium de proscribendo ex ædibus Clericorum mulierum suspectarum, vitandoque ubivis locorum, consortio, intra dies XII. Et primò quidem non parituro anni unius proventus tollitur, iterum monito officium prohibetur, & tertium non obsecuturo tollitur beneficium. Deinde reliquis capitibus actum de habitu ornatuque Cleri, de arcendis Circulatoribus, qui obtentis Indulgentiarum bullis quæstum exercebant, denique de legitimo sacrosanctæ Confessionis ac pœnitentiæ ministro.

1424.

Levi bello
perfungitur.

1425.

Sepulchrum
Domini Je-
rosolymis
adit.Canonici
Metropolita-
ni Synodi le-
ges subterfu-
giunt.

1426.

Quibus consultò institutis, postquam Kempenichium à Schonecensibus malè occupatum raptis armis vendicasset Ecclesiæ, & Wasserbillichium, ab Hinnichis fratribus injuriâ detentum, solo expugnatum æquasset, desideratæ se accinxit profectioi Hierosolymorum, paucisque feliciter comitibus ingentia marium terrarumque emensus spatia, pietatis officiis ritè functus, Franciscanis sepulchri Dominici custodibus egregia templi ornamenta reliquit, seque pari celeritate domum octobri ejusdem anni recepit. Ubi cum leges à se facilius latas, quàm à Clero, ut mandarat, expletas comperisset, à metropolitana orsus Ecclesia, vim consiliis adhibendam censuit. Verùm hic potentium amicorum freti auxiliis) ut *in suis flagitia patronos reperiunt*) Canonici, vim libertati tuendæ opposuere.

Cumque legato & autoritate fretus Apostolica obniteretur deinde Otto, fortiusque reluctantes premeret, evenit propemodum, ut raptis illi Ecclesiæ thesauris, atque æstimatis maximè Divorum Reliquiis, clam transportatis, sese urbi subducerent, sedibus templi vacuis Archiepiscopo relictis: nisi proditum hic consilium intercepisset, obseratisque per dies omnino XV. urbis

urbis portis, commorationem imperasset. Sed haud
nescius *virtutem imperari in vitiis non posse*, intercess-
ione Joannis Azotensis Episcopi, & Bernardi Carthusi-
anæ domus Rectoris, cum utrisque S. Paulini, ac Sime-
onis Decanis, pax certis utrimque legibus constituta
est. Quâ ingenti dolore Ottonis à concepta reforma-
tionis severitate fuit despectendum, & gravioribus ma-
lis avertendis, in levioribus dissimulandum, quanquam
*leve habendum nihil sit, quidquid DEI iram prome-
retur.*

In Sancti tamen Maximini cœnobio ad nîmiam
licentiam, ut in frequenti nobilitate istic receptâ, pro-
num erat, degenerante, hanc minimè labem tulit. Si-
quidem ipso etiam capite Sassenhusio Abbate jam cor-
rupto, vix corporis ad integritatem revocandi spes erat.
Quare omnes Monasterii septis ejectos, in diversas Sa-
ræburgi, Palatioli, Cochimæque amandavit custodias,
rectius illic necessitate magistrâ ad disciplinam for-
mandos.

Quando Jordanus de Ursinis, Romanæ Ecclesiæ
Cardinalis, Baccharaci, in Trevirorum diœcesi, invi-
tante Ludovico Rheno Palatino, substitit, atq; omni dili-
gentiâ Weneri Martyris acta miraculorumque prodi-
gia scrutatus, ejus quoque sepulchrum corpusque in-
spexit, cum appositis gestorum tabulis. Quæ egregio
omnia libro, cum multiplici testium argumento ex-
cepta fuere. Ludovico Baccharaci Domino, munifi-
coque B. Weneri cultore, suam adhæc operam sedulo
conferente.

Otto totus etiam ad extollendam amplificandamq;
religionem animo incumbens, pro æterno gloriosæ Vir-
ginis Matrisque Dei honore, solennia duo Missarum sa-
crificia, à finitis quotidie matutinis in æde summa de-
cantanda, liberali stipendio, instituit, quæ hodie dū invi-
olato usu celebrantur. Ipse solennioribus quibusque fe-
stivitatibus in solitudinem aliquam Religiosi ordinis,
suâ, præsertim reformatione florentis (neque enim hanc
omnes

Cum Cano-
nicis summæ
ædis indul-
genter agit.

An.Ch. 1427.

S. Maximini
Abbatem
cum cœno-
bitis degene-
rantibus in
diversas cu-
stodias able-
gat.

1428.

S. Weneri
pueri acta à
Romano le-
gato expen-
sa, & testi-
bus signata,
Palatino au-
tore.

1429.

Duo sacra
solennia in
æde summa
ad honorem
Deiparæ
constitutâ.

**Pietas otto-
nis privata.**

**Cura misero-
rum in re-
publica.**

**Ottensteini-
um Witli-
chii excita-
tum.**

**Joanna Vir-
go Lotharin-
ga Gallos ab
Anglorum
jugo liberat.**

omnes, exemplo detrectantis Cleri, admisere) sese ab-
debat, atque istic in vigiliis corporisque afflictatione,
mentem cœlestium rerum contemplatione pascebat,
omnem calucarum rerum strepitum averfatus. Ubi
deinde ad publica revocatus negotia est, pauperum ipsi
levandorum imprimis cura fuit: raro Christianæ mise-
rationis, in annonæ præsertim difficultatibus, erga mise-
ros etiam rucolas, affectu; ut his, vel facili pretio fru-
menta venundari; vel mutui specie nunquam repos-
cenda offerri pateretur, satis commodi ab aliena miseria
sublata percepturus, quod ex virtute magis, quam auro
æstimabat.

Neque interea temporalium negligens operum,
ceptum à Wernero Castrum Witlichianum decoro
absolvit opere: Cui ab ipso nomen Ottensteinium hæ-
sit, ita quod ad pontem Confluentinum antiquitas vi-
tium fecerat, nova instauratione arcis meliori specie
eduxit.

Inter hæc desperatæ Galliæ, sub Anglorum jugo, re-
bus, è nostra Archidicœcesi ex Tullensi agro Deus per
Joannam Viginti annorum Virginem subvenit. Hæc
ab ovibus, velut alter David, ad Caroli VII. Regis Fran-
ciæ castra transiens, bono Regem esse animo jussit, si-
bi que arma, ac vexillum, Christi effigie lilium manu
præferentis insignitum, dari jussit, simulque addi mili-
tem, quo media hostium castra penetrans, urbem Au-
reliam, extremo obsidionis discrimine laborantem, co-
piis comteatuque levavit, ac restitantes etiamnum
Anglos victorioso Marte profligavit. Subinde per eos-
dem hostes Carolum Rhemos duxit, Coronamque, im-
peditam hætenus, jussit capeffere, ut Angli discerent,
habiturum se ex Gallis Regem, cui obsequium debe-
ant. Posthæc diversis contra Anglos celebrata victo-
riis, adverso denique prælio ad Compendium victa,
captæque, ab Anglis, ceu Veneficiorum conscia, flam-
mis exusta est; sed rogo, quem invidia magis restitu-
tæ Galliæ, quam causæ justitiæ instruxisse, etiam Cali-
sto

sto Pontifici, rem proprius indaganti, visa est. Otto subhæc ineunte XXX. seculi anno nephritidis calculique doloribus in florente adhuc ætate abreptus, tanto dyscoli Cleri gaudio, quanto religiosorum hominum dolore, fuit, Confluentiâque Treviros, nullâ, ut iusserat, funeris ambitione delatus, hac ante aram gloriosæ Virginis inscriptione, nigricante sub marmore, recumbit: *Anno MCCCCXXIX * die XIII. Febr. obiit Reverendissimus in Christo Pater, & Dominus D. Otto de Ziegenham S. Trev. Eccl. Archiepiscopus, humilitatis exemplar, Ecclesiastica reformationis Zelator, justitia, veritatis & pacis plantator, eleemosynarum largus dator. Cujus anima req. in pace.*

Illius morte Udalrici Manderschetii Comitis, Decani Agrippinensis, ambitione jactata Trevirorum resp. est. Hic enim à Friderico de Cröve Præposito Trev. contra Jacobum à Sirck Scholasticum plerorumq; suffragiis designatum, accersitus, Virneburgio Comite Roberto favente, litem coram Pontifice Martino V. Romæ Jacobo intendit, eo eventu, ut cum neuter alteri cederet, uterque illius sententiâ excluderetur, & Rabanus Spirensis Præsul, annis prudentiâque gravis, Palatini septemviri ope fretus, in locum succederet. Acquivit Jacobus quanquam æquitate potior, Udalricus vim & arma opposuit, plerisque ad Rhenum locis positus, Treviri tamen exclusus, quòd hæc gratiam fidemque integram causæ victori addiceret.

Eugenius, qui deinde Martino successit Pontifex, Rabano dignitatem stabilivit, nec Sigismundus Imp. regalia abnuit: sola deerat exequendi potestas; cum Theodoricus Coloniensium, & Conradus Moguntinensium Antistites Udalricum tuerentur, Clerusque Treviricus nobilitatis illius æstimatione, ad ejusdem partes transisset. Unde cum Dicecesis factionum studiis, mutuisque odiis, ac militum depopulatione miserè deformaretur, Eugenius imploratus, anathematis sententiâ fautores Udalrici omnes, cum eodem, perstrinxit. Unde

1430.

Otto Archiepisc. sanctè moritur.

* More Trev. qui calculum communiem sequuntur.

Udalricus Manderscheidtius per schisma electus, Treviris Rabano à Papa substituto, infestus.

Jacobus à Sirck electus modestè cedit.

1431.

Rabanum Pontifex & Cesar stabilivit.

1432.

Udalricus
ejusque fau-
tores sacris
arcentur.

Collecto ille
à vicinis Prin-
cipibus ex-
ercitu frustra
Trevirim,
fortiter de-
fensam, obsi-
det.

1433.

Rabano Tre-
viri jurant.

Joanna fide
rediviva, se
Udalrico
contra Tre-
virenses de-
bellandos
offert.

Unde Trevirenses territi, Rabani manifestè partes amplexi sunt, admissoque ejus, sub Theodorico à Kerpena, milite, Clerum sacra ab interdicto tractare ausum, vi ad obsequium, aut carceres, abripi siverunt. Confluentia etiam, quamvis oblustantibus in urbe Udalriciis. Pontifici tamen obsequi, Rabanoque præstare fidem maluit; licet gravius sibi ab Udalrico vicinisque imminere Principibus bellum cernerent. Nec Basileensis concilii, quod tunc Bohemorum & religionis gratia coierat, implorata autoritas ad Udalricum continentum suffecit. Verum ingentibus ille copiis, ab utroque Rheno Septemviro, Adolpho Juliae ac Montium Duce, Jacobo Marchione Badensi, Philippo etiam Burgundiae Duce (Welmichio & Alcenâ arcibus promissis inducto) stipatus adfuit. Et Contzia quidem arce, vicinisque locis occupatis, terrorem sparsit; sed quem egregiae virtutis miles, Arnoldus Sirckius Jacobi frater, civiumque infraetus animus suâ constantiâ avertit; ut coepta ante Palmarum solennitatem obsidio, sine palmâ victoris soluta fuerit. Licet enim suis praesidiis, quæ & Lotharingus, & Lutzelburgica Comes Gorlitzia ex federe debebat, civitas excideret; quod uterque in Burgundi se esse potestate assereret: stetit tamen viris ac virtute hostilibus ausis superior, ut denique Udalricus reductis copiis Rabano Treviros subeunti locum fecerit. Qui Palatini auxiliis & Sirckii fortitudine civiumque benevolentiam fretus, omnes sibi religione sacramenti addixit, quâ expertam jam fidem confirmaret. At enim Udalricus se, & Trevirorum urbe, & infulam potiturum ratus, vaticinio mulierculæ, quam Virneburgius circumducebat, malè credidit. Illa se redivivam esse Joannam Tullensem, quæ Anglorum in Gallia sortem verterat, eoque remissam à Deo sine jactabat, ut Udalricum, debellatis Treviris, in thronum eveheret. Neque frons & audacia deficiebat; sed cum Kaldenysenus, hæreticæ pravitatis Coloniae inquisitor, suspectam ad quaestiones deposceret, fugâ sese, ac brevi

manife
ut in an
villimâ
quam
tem oc
fulmin
singula
nis succ
necum
speratio
quam C
fide sua
in man
confoso
jugum
penè T
firmior
Cum R
hostium
icirco
bus con
bus opp
At V
sed præ
ferro or
nus tot
federe t
nensi, K
46. aure
de quic
litus est
ubique
exhaust
cipis an
ptuum
cultatib
cuerit.

manifestis sceleribus prodidit. Udalricus tamen spe, ut in amantibus solet, plenus, iteratâ eâque urbem gravissimâ obsidione, sed rursus citra noxam, pressit, quamvis utrimque, ex Martis Apollinisque, ad orientem occidentemque, montibus, continuâ octo dierum fulminatione, ictibusque mortiferis, detonaret, Vnde singulari Numinis providentiâ, nemo præterquam canis succubuit. Quæ fortuna Udalricum retro ad Schonecum castris motis egit, ubi & frustra pugnantem desperatio rerum ad pacem sensim inclinare visa est; postquam Confluentinos quoque Rabanum mœnibus ac fide suâ complexos intelligeret. Adeo omnis belli alea in manu Dei est, qui suis non raro opibus viribusque confisos jactu infelici destituit, & sub imbellis Domini jugum transire cogit, ut Udalrico factum, quem sola penè Trevirorum urbs, viris fortibus, quàm mœnibus firmior, sustinendo magis, quàm pugnando infregit. Cum Rabani ope suisque auxiliariis destituta, omni hostium potentia, quæ levis non erat, major steterit, ut scircò Coloniensis Moguntinusque Antistites, ex hostibus conciliatores pacis facti, Udalricum Rabano, arcibus oppidisque traditis, submiserint.

At Virneburgio Comiti nondum esse pacato libuit; sed prædatoriis per inferiorem dioccesin effusis copiis, ferro omnia flammisque deformabat. Quando Rabanus tot hostibus superior, uni impar clienti, deformi federe succubuit, Schoneco Eissliæ, Schonebergo, Durenensi, Kempenichio & Hamersteiniano Dominiis, pro 45 aureorum millibus, in usum transcriptis. Nec deinde quicquam Rabanus tantâ expectatione dignum molitus est, nisi quod obligatione pignorum, venditisque ubique vectigalibus, dioccesin alieno oppressam ære, exhaustumque non solum ærarium, sed & census Principis annuos, seu necessitate reparandorum belli sumptuum, seu cupiditate augendi peculii, extremis difficultatibus, & longâ posterorum curâ levandis, implicuerit. Udalricus interea fretus ætate amicisque Ro-

O o

mam

Sed irrita spe rursus urbem oppugnat.

1434.

Unde demum Rabano, pace facta, cedit.

1435.

Solus dein Comes Virneburgius Rabano indigna extorquet.

1436.

Rabanus infelici regimine dioccesin exhaust.

Udalricus
in via Roma-
na moritur,

1437.

Sigismundus
Imp. religio-
ne quam
bello contra
Hussitas fe-
licior, defun-
ctus Alberto
Austriaco, &
hic brevi
post Frideri-
co III. locum
facit.

nam profectus, ut quod armis non potuit, precibus
saltem à morte Rabani impetraret, in via, spe simul vi-
taque destitutus, apud Turregum Germanorum occu-
buit, tam facile est Superis, multorum annorum litem,
momento decidere.

Accessit huic funeri grandius aliud Sigismundi Imp.
multis in Bohemia Hungariaque, à Joanne Zisca Hussi-
tarum Duce, bellis victi: licet gemina is demum cœ-
citate, fidei atque oculorum, percussus, malæ propug-
nator causæ, viribusque inferior pugnaret; ac solâ au-
daciâ, mortisque contemptu, mortem foris effugerit,
domi tandem repertam; cum pestilenti lue pestis illa
religionis sublata est. Gloriosior Sigismundi, si non in
bello virtus, in pace mors fuit, cum pietate, & vindi-
catæ pro viribus Ecclesiæ laude obitâ. In cuius locum
gener illius Albertus Dux Austriae, jam ante Hungariæ
Bohemiæque regnis inauguratus, votis septemvirali-
bus euectus est, breviculi honoris fructu, quando alte-
ro post anno moriens, suæ gentis Friderico imperium
reliquit: ut mortalis gloriæ regnorumque vanitatem
agnoscas.

1438.

Rabanus per
Adjutorem
Leodiensem
Treviros, per
se alieno ære
turpiter ob-
ruit.

Rabanus, cum se imparem administrationi Tre-
vericæ Diœcesis videret, Joannem Eburonum Præ-
sulem adjutorem Leodio deposcit, ipse apud Ne-
metes, procul absens, vectigalium florem consumebat.
In quibus telonium urbis, ponderumque ac mensuræ
vectigal, supremi in illa dominatus jura, accepto ære,
pignoris loco transcripsit, parique obligatione Marce-
tum cum usufructu Sirckiorum heredibus devinxit, Ec-
clesiæq; Trevirorum ad CCCC. millia aureorum num-
mum æris alieni dissolvenda reliquit; ut ad exhauri-
endam magis, quàm regendam Diœcesin oblatus vide-
retur. Unâ tamen laudandus cautione, quâ Basileensis
Concilii auctoritatem adversus Eugenium Pontificem
stabilire cum aliis Principibus est veritus, Nicolai Cu-
sani B. Florini apud Confluentes Decani, eruditione con-
silio

1439.

Eugenio Pa-
pæ, contra
Basileensē

illioque, quantum liquet, impulsus. Cum hic pro dignitate sanctæ sedis fortissimè depugnaret, atque huius rei gratia tres de Concordantia Catholica libros eidem Concilio obtulisset.

Hæc verò Synodus Martini Pontificis autoritate, post Constantiensem, ob Hussitarum frangendam hæresin, Ecclesiæque mores reformandos conflata, cum ex usu Constantiensis, supra ipsum se efferret Pontificem, hoc est membra in caput, dominatum occuparent; adeoque inter se pugnarent consiliis, Eugenius illud Ferrariam ac deinde Florentiam translatum voluit; quod cum Patres, ne in Pontificis arbitrio essent, causis aliis obtentis, recusarent, Moguntia Comitia non solum Germaniæ Principum, sed & Cardinalium aliorumque Episcoporum celebrata sunt, ubi Theodoricus Agrippinatum Septemvir, genere potentiâque atque eloquentia eminens, plerosque ad Basileensis Synodi decreta autoritatemque stabiliendam adduxit. Quam sententiam cum minus Rabanus aliique probarent, ipse etiam per Legatos Eugenius frustra convellere admissus esset, Julianum Cardinalem Synodi Præsidentem, nequicquam obluquantem, Eugenius suo denique imperio, cum plerisque Itolorum, retraxit. Ceteri verò, quibus deliberatum erat persistere, scedo schismate devii, Amadæum ex Sabaudia Duce Eremicolam, ad tiaræ Pontificiæ ambitum, senio jam pænè delirantem, inducunt, ac Felicis illum nomine, parum responsuro eventu, coronant. Qui, cum multos Romæ Cardinalium purpurâ ornasset; Eugenius, duos etiam, Joannem Segovium Hispanum, & Guilielmum Hugonis Metensem Archidiaconum, his titulis exulit, ne extra purpuratorum senatum novum hoc Papæ idolum præsideret. Sed Eugenius pontificio in novum hunc confessum fulmine, ejusque fautores detonuit. Rabanus cum aliquamdiu Moguntia ad conciliandos dissidentes substitisset, Principesque autoritate Eugenii deterriti incipientes fluctuarent, res eo denique, regnante jam Friderico,

concilium, favet. Nicolao Cusano impulsore.

Eugenius concilio Florentiam avvocato, Basileense supra Pontificem se exigente, premit.

Basileenses contra, Eugenio Eclisicæ Pap. substituunt.

Rabanus frustra conciliare nititur.

Germani
neutri parti-
um adhæ-
rent.

adducta est, ut indecisa inter Pontificem Conciliumque lite, negarent Germani se alterutri parti adhæsurus, dum constaret, utra alteri potestate sit præferenda. Ita qui Felicem honoraret, ut Pontificem, nemo præter ipsius conditores fuit.

Peste in Ger-
mania sævi-
ente Basile-
enses aliique
succumbunt.

Qua & Joan-
nes Rode ad
S. Matthiam
Abbas jacuit

Nicolaus Cusanus (sic à Cusa Trevirorum ad Mosellam vico dictus) inter hæc Romæ celebratus eximio zelo atque eruditione, dignus Eugenio visus est, qui ut Græcæ peritus linguæ erat, in orientem legatus ad Græcorum Imperatorem Joannem Palæologum, ejusque Episcopos Romanæ sedis conciliandos abiret. Quod eâ felicitate præstitit, ut Joannes cum Patriarcha Josepho lectissimisque suæ gentis Episcopis, in quibus Bessarion Nicænus, cum Isidoro Thessalonicensi, Romana dein ornati purpura, ad Florentinum occidentis concilium adductus sit, & post XIV. sessiones discussa S. Spiritus processione Romanæ Ecclesiæ cum diversis orientalium sectis accesserit. Quam cum haud multò post Constantinus frater Joannis fidem violasset, repente ulciscente perfidiam Deo, Constantinopoli à Turcis intercepta, Oriens Mahometi subjectus est. Et pestilentia toti incumbens Germaniæ, clarissimo quoque ex Basileæ Patribus sublato, eorum pertinaciam visa est plectere. Quamquam sine discrimine innocentes etiam corripuit, uti Trevirensis Carthusiam funeribus exhaussit, atque, ex his, translatum ad S. Matthiæ Abbatiam, virum æternâ memoriâ dignissimum, Joannem Rode, qui & hoc Monasterium, & cetera per Trevericam, Agrippinensem, Moguntiacam, Nemetum, Vangionumque diœcesin ad monasticæ disciplinæ integritatem, Basileensis Concilii hætenus incorrupti auctoritate, revocârat. Sed ad Montem Thaboris trans Rhenum extinctus, Trevis ad S. Matthiam depositus, jure est, ut cujus, præter disciplinam, opes pessundatas egregiè instaurârat.

Rabanus inter hæc placere cœpit, cum dignitatem Septemviralem deponeret, Collegioque probante, ac-

ceptis aureorum LX. pro alimento millibus, Jacobo illam Sirckio quondam electo cederet, Joanne Adjutore, pari ære ad cessionem inducto. Neque difficilis Eugenius ad confirmandos Jacobo honores fuit, cum & dignum se videret, qui rogaretur, & Jacobum qui acciperet. Hinc XI. Septemb. anno seculi XXXIX. Trevirim ingressus, solenni in inauguratione receptus est. Cujus subinde primus labor fuit, noxium inter cives Clerumque dissidium componere, quod ex vectigalium immunitate, quam sibi prisco jure Clerus in vendibili vino arrogabat, natum, eâ demum lege compositum industriâ Principis fuit: ut exhaustæ Clerus urbi per sexennium gratuito vectigali subveniret, deinceps pristinâ libertate fruiturus.

Porrò Jacobus, ut politicarum juxta Ecclesiasticarumque rerum hoc tempore peritissimus habitus est, quod & in Renati Siciliae Regis aulâ Cancellarius, & Sigismundum Imperatorem inter Pontificemque Eugenium, coronandi invitum, conciliator ostenderat, legatione nobilissimâ, ad Fridericum Austriae Ducem, potioribus votis ab Alberti Cæsaris morte, imperio definitum abiit, eumque Electorum nomine ad coronam invitavit. Hinc ad suos reversus Beslichium, haud procul Confluentibus, Parthenonem religioso D. Francisci instituto devinxit. Qui locus Sacris olim Martyrum, S. Anabæ Reginæ, Eribedæ ejus filia, & Floriani filii, cum Engelinda consorte, & Getingæ aliorumque à barbaris istic interemptorum reliquiis honoratus, Templarios primò, ac deinde, his eliminatis, Teutonicos equites habuisse possessores, ultimosque, ante has Virgines, Canonicos memoratur, stabili nunc magis religione cultus.

Hiemis dein insecutæ ingens asperitas, plurimos mortalium inclementiâ frigoris absumpsit. Quamquam lævientis Confluentina in urbe incendii, quo Dominicanæ familiae sedes arsit, flammam non restrinxerit, adeò *contrariis inter se elementis, unus homo oppugnatur.*

O 3

Post

Rabanus Archiepiscopatuum consulto in Jacobum Sirckium transfert.

Dissidium inter Clerum urbemque Jacobus componit. Hac arte conciliandi celebris.

1440.

Ad Fridericum Austriae legatus eidem electionem ad Imperium nuntiat.

Beslichii Parthenonem instituit.

1441.

Hiemis aspera multos consumit, & incendium Dominicanos.

1442.

Cancellarii
Imp. munus
Jacobò de-
fertur.

Regalia acci-
pit, & Ha-
mersteinia-
num vesti-
gal.

Nundinae
Confluenti-
bus celebres
delatae.

Consules
Trevitis pri-
mum insti-
tuti.

Legati pro
concordia
ad Basileaen-
ses missi.

Posthæc cum Fridericus Cæsar Aquisgranum co-
ronationis gratiâ descenderet, supremi per imperium
Cancellarii munus, Theodorico Moguntinensium An-
tistite indulgente, ad Jacobum, ceu magis expertum
curiæ rerum, translatum est, Agrippinatum verò Anti-
stes Theodoricus coronandi munere Aquisgrani apud
aram perfunctus est. Unde reversus Cæsar Coloniam
subiit, eamque consueto sibi fidelitatis sacramento ob-
strinxit. Ad Francofurtensia dein Comitia transgressus
regalia istic Jacobo detulit, gratiæque singularis loco,
Hamersteinianum eidem infra Andernacenses vestigal,
hactenus ignoratum, concessit, & ne vectores terrestri
itinere declinarent, Witlichii, Hunthemii & R eidæ idem
figi permisit. Nundinis etiam dierum XIV, ab exal-
tatae Crucis ad festivitatem D. Michaelis, paribus cum
Francofurto privilegiis. Confluentiam honoravit.

Trevirensium verò civitas, absente Jacobo, cum à
supremo Scabinorum Magistro regeretur, avida majo-
ris sub Consulibus libertatis, hos illius in locum surro-
gavit. Cumque se inconsulto factum improbaret Prin-
ceps, cives quod æquitate tueri non possent, necessita-
te, commodique publici gratiâ factum purgarunt, ob-
nixisque, ut ratum haberet Jacobus, precibus impetra-
runt. Qui eâ hoc lege sanxit, ut suâ cum vitâ hæc gra-
tia expiraret, futurique Principis arbitrio penderet, ne
quid decerpisse posteritati juris videretur. Cui rei re-
stes Theodoricus Manderscheidtius, Nicolaus Hunol-
steinus, Joannes ab Eltz aliique adhibiti sunt. Ita Con-
sules primum ab ævo prisco reducti, Scabinorum ta-
men consilio devincti mansere.

Cum deinde Fridericus Imp. aliique Principum Ba-
sileenses ad concordiam revocandos censerent, missi
fuere legati Joannes Lesura à Mosellâ ortus, incompa-
rabili vir eruditione, ad ædem Deiparæ Moguntiaci
Præpositus, & alter Joannes Francofurtius, sacrae apud
Confluentes curiæ Judex, qui licet nonnullos ad dese-
rendum locum impellerent, reliquos tamen qui bene-
ficiis

ficiis à Felice acceptis illigari tenebantur, nisi rata Concilii decreta haberentur, immotos deferuere.

Quo tempore Elisabetha Gorlitzia Lutzelburgiorum Princeps, ingrata suis, quod Burgundo Ducatum vendidisset, per Guilielmum Saxoniae Ducem, qui ex filia Sigismundi Imper. neptem Gorlitiae duxerat, facili possessionibus dejecta est. Verum illa ad Burgundiae Ducem Philippum dilapsa, hunc ingenti exercitu evocatum, astuque Cornelii filii nothi Lutzelburgum penetrantem, pari facilitate ejecto Saxone, possessorem reliquit, certamque argenti pensionem quot annis parata, Trevirorum in urbem, antiquo jure civis, decessit. Ita, rebus denique, etiam cum Saxonibus, Guilielmo defuncto, compositis, Lutzelburgensis Ducatus ad Burgundos translatus est. Elisabetha vero creditorum multitudine obruta, & ob fraudem neglectae solutionis anathemate obstricta, tot quondam Domina opum, Regum & Augustorum soboles, Principum conjux, miseram Treviris, velut in carcere, vitam trahebat, quam post septennium conclusit, in templo Sacrosanctae Trinitatis, nunc Patribus societatis tradito, monumentum juxta aram maximam hac inscriptione tituli nacta. *Hic pausat Illustrissima Domina Elisabetha de Gorlitz Bavariae & Lutzenburgensis Ducissa, Comitissa de Ghiny, filia praclarissimi D. Joannis de Gorlitz Marchionis Brandenburgensis, gloriosissimi Princ. Sigismundi Rom. Imp. &c. Germani. Quae obiit an. MCCCCLI. tertio Nonas Aug. Cujus anima requiescat in pace, Amen.*

Insequenti anno Carolus VII. Rex Franciae, pactis cum Anglo induciis laetus, ut levaret Galliam milite, exercitum Armeniacorum ductum, quem ex Anglis Gallisque conflarat, Ludovico filio in Rauracorum fines ducendum commisit, qui Basileam Argentoratunumque pacto, metuque admissi, post subactos Alsatias, in Helvetiam sese effuderunt; sed intra horum, pro aris focusque pertinacissime stantium, fines, male accepti, iter relegere. Ipse etiam Carolus in Lotharingiam cum

1443.

Gorlitzia Lutzelburgiorum Princeps Ducatum probrose transfert, & Treviris se includit.

Persecutionem à creditoribus patitur.

Monumenti apud Treviros inscriptio.

1444.

Gallus induciis Anglorum fretus in Alsatiam & vicina se loca effudit.

aliis se infudit copiis, tanquam Renatum Siciliae Regem, (qui Caroli Ducis defuncti filiam duxerat, contra Vaudemontium Caroli fratrem, qui excludi feminas contendebat) possessioni redditurus. Quamquam hanc alii operam Gallos sibimetipsis navare crederent, qui à Carolo Magno ingentes, trans Rhenum usque, possessiones repetunt. Sed consilium occultavit infelix exitus: Cum præter unum Spinale occupatum, redemptumque; ære, irritò hic Marte decertatum sit. Terrore tamen ac milite Trevericam etiam Diocesim implere, ut Jacobus cum Galliarum Rege pacis federe sociatus, securitatem pactus sit, licet Joannes Hurte, Schoneci Dynasta, Prumiensis Abbatiae infestus noxiusque hostis ac subversor, ingenio belloque audax Armeniacorum ope à Jacobo repressus quidem, sed oppressus non fuerit, cum à clade ferocior, aliquot Jacobo dominia, ut Hildesheimii, Castelbergi, & Manderschetii extorserit, quòd pacem iniquam æquo etiam bello præponeret.

Jacobus
cum Gallis
paciscitur.

Domestico
bello exagita-
tatur.

1445.

Cum Archi-
episcopo
Colon. Con-
cilium Basi-
leense pro-
bat, & ex-
communicatus pericu-
lum deposi-
tionis subit.

Sed nondum hinc omne discussum periculum. Nam cum actis Ratisbonæ Comitii, Germanorum Proceres inprimis Theodoricus Colonienfium ac Jacobus Trevirorum Archiepiscopi, Basileensis Concilii decreta ab Eugenio probanda esse statuerent, aut ab illo ad Felicis obsequium transeundum, invitoque Friderico Cesare, qui in Eugenum propendebat, plerosque Electorum suam in sententiam pertraherent, Eugeniùs utriusque Archiepiscoporum sacris interdixit. Unde conjurata in Jacobum Eiffliæ nobilitas, illustrisque metropolitanae Ecclesiæ Clerus illius exautorandi consilia versare aggressus est; Quæ cum rebus nondum ad bellum maturis emanassent suâ Jacobus industriâ armisque prævertit, interceptoque in Eiffliâ belli apparatu, & repugnantibus è Clero Ecclesiâ beneficioque motis, periculum discussit.

1446.

Mitiori subinde ad Germanos conciliandos Eugeniùs proposito, spem congregatis Francofurti Principibus

bus decretorum Basileensium probandorum fecit, missis ad hoc cum Carvaialla S. Angeli Cardinale, oratoribus Nicolao Cusano, & Thoma Sergianensi postea delecto Pontifice. Quâ spe ad Eugenium inclinati Æneam Silvium quem ab Epistolis Fridericus habebat, Romam destinarunt, qui quatuor Pontificio diplomate firmari postulabat, 1. ut Generale indiceretur controversiis fidei morumque finiendis concilium. 2. præminentem ejusmodi Conciliorum in Ecclesia potestatem. 3. Gravaminum Germaniæ apud sedem Apostolicam sublevationem 4. Sententiæ in Colonensem & Trevirensis Antislitem læta derogationem. Quæ licet Eugenius ad 1. Idus Februar. sequenti anno, datis literis indulgisset, tredecim ante mortem suam diebus; ut in pace Ecclesiæ non sine egregia anteactæ vitæ laude, obdormiret; à posteris tamen & universali Lateranensi synodo fuere improbata. Quanquam *Turrecremata* nec ipsum quidem Eugenium habuisse rata contendat. At tamen constat Jacobum cum Archiepiscopo Colonensium id temporis Eugenio & Ecclesiæ conciliatum fuisse, teste Silvio ad hanc rem Legato, assensumque præbuisse postulatis; ut & Antoninus ipse præsens, & edita hac de re bulla demonstrat.

Jacobus subinde ad rem sacram profanamque suæ Diocesis curandam versus, læta tristibus permista offendit. Hoc illius administrationis memoria celebris redditur, quod illustri hujus temporis Patrocinio Deiparæ Virginis Clusæ, sex infra Treviros horis, nobilitata Diocesis fuerit, raris postea miraculorum exemplis læte frequentata. Originem ea res à simplicis rustici Everhardi, à pago Eschio agrum istic colentis nacta est. Qui illibatæ à pueritia castimoniam, & pietatis in Deiparam flagrantis studio eminens, sua inter agrestes labores huic dabat colendæ tempora, utque externo ad hoc signo invitaretur, icunculam D. Virginis, Christi mortem dolentis, in excavato suffixit stipite, sua istic in terram pronus exsoluturus devotionis pensa. In-

Germania certis conditionibus Eugenio liberaliter multa indulgenti se submittit, & Jacobus recipitur.

1447.

In sum. l. 2. c. 100.

Æn. Silv. in Europa. Vide ad hunc an. Spond.

Everhardi Clusæ infra Treviros miraculosa initia.

Everhardi rustici erga Deiparam, multis utilis, pietas.

1448.

Vile facellum miraculis honoratur, & in majus Oratorium convertitur.

1449.

Consecratum à Jacobo Deiparæ dedicatur, ubi mortui ad vitam revocantur.

1450.

sueverat huic pietatis exercitio supplex indies Patrona cliens, cum illa per quietem se spectabilem, offert jubetque obsequio, majori aliquantulum religionis apparatu, sacrâ ædiculâ ad hunc finem excitatâ, insistere. Ad quod opus, cum repetita admonitione, cunctanter, ob suam tenuitatem, impulisset; tandem ipse stipitibus congestoque limo, imperitus artifex, non sine vicinorum risu, Sacellum moliri, adornare sedem tholumque Deiparæ, ac denique icunculam istic venerationi exponere. Traxit ea res pervium vulgus, ac cœpère morbidi, oculisque ac pedibus ceterisque membris capti, implorato istic D. Virginis patrocinio, sanitate insperatâ frui. Quâ famâ longius, ut fit, manante, tanta repentè populi, ac miserorum affluxit multitudo, tamque lauta Everhardo loci custodiam sustinente provenerunt munera; ut ex vicinâ nobilitate Eschiorum Guilielmo & Godefrido faventibus, oratorium illic viginti & sex in longitudine, duodecim in latitudine passuum excitatum fuerit, quod solenni consecratione in festo Annuntiatæ Virginis à Jacobo Archiepiscopo Deiparæ, hoc anno 49. est dedicatum. Ex quo tempore non vulgaribus tantum claudorum, cœcorumque restitutione miraculis claruit; sed etiam defunctorum ad vitam revocatione locus est illustratus; ut hoc anno Henricus castri Hoinstenii incola aquis mergus suffocatusque vitæ est redditus, postero verò Jubilei anno 50, Alteizæ ad Mosellam villæ puer, in agro consecratione pecorum extremè fatigatus, prolapsusque in terram mortemque, parentum ad Matrem misericordiæ perfugio, votoque est restitutus. Et hæc prima fuere surgentis postea Clusani cœnobii exordia. Successerat anno 47. in locum Eugenii, nobiliori virtute ac doctrina, quam genere Thomas Sergianensis Italus sub Nicolai V. nomine, qui legationis suæ in Germania socium Nicolaum Cusanum, perspectæ eruditionis religionisque virum, Cardinalium mox in numerum recepit, & Germaniam, cum amplissima potestate,

state, quinquagesimo Jubilæi anno, obire legatum, pro
 cellasæ passim disciplinæ instauracione jussit. Quod
 sane quam maximo illius emolumento, & Nicolai, præ-
 dictionis munere ubique egregie perfuncti, æstima-
 tione factum est. Treviros ubi invasisset, lustrassetq;
 præter cetera apud S. Martinum ligni S. Crucis particu-
 lam, sanguinea etiamnum guttâ patientis Christi signa-
 tam, fassus est, nobiliores se nusquam reliquias, quam
 hoc loco, conspexisse. Expendit, & Clusanzæ religio-
 nis principia, inspectâque Everhardi obiter indole, ut
 autoritate sedis Apostolicæ probaret induci non potuit,
 vicini etiam Parochi Piespordani qui à sua ad hanc Ec-
 clesiam cultum elemosynasq; transferri dolebat, que-
 rimoniis ad impediendum stimulatus est: donec apud
 Aquisgranenses periculoso correptus morbo, votum
 Clusanzæ nuncupasset Virgini, sibi que mox restitutus,
 omni deinde ad promovendum opus studio incumbere-
 ret, magnis etiam à se donariis ornatum. *Tam oppor-
 tunus saepe, ad saniora mentis consilia, morbus est.*

Jubilæi, quam Cusanus per Germaniam partieba-
 tur, indulgentiam, honorarii etiam æris, quod in iter
 Romanum impendendum proficiscentibus fuerat, re-
 muneracione admittens; illam Jacobus Archiepiscopus,
 Romam ad limina Apostolorum profectus, coram Pon-
 tifice accipere maluit, qui & beneficiorum eidem quo-
 rundam, ante Patronos conferendorum, gratiam fecit,
 & Universitatis Treviri omnium disciplinarum erigen-
 dæ propositum laudavit, quod tamen præter civile bel-
 lum, mors ipsa præoccupavit, licet quarto post hunc
 anno Pontificum Nicolai diploma geminum exaratum
 sit, quo & excitandi facultas, & privilegia Universita-
 tis Colonienfis, cum 6 Canonicatibus, totidemq; Præ-
 bendis ac tribus parochialibus Ecclesiis Academiæ tri-
 buendis, conceduntur, Nonis Febr. anno MCCCCLIV.
 ut apud Brovverum leges.

Jacobus redux disciplinæ sese, unâ cum Cusano,
 tam Ecclesiasticæ, quam religiosæ sanctius instauran-
 dæ

Nicolaus V.
 Papa Cusa-
 num purpu-
 ra dona-
 tum, in Ger-
 maniam, di-
 sciplinæ in-
 stauranda
 gratiâ, desti-
 nat.

Everhardi
 Clusæ initia
 suspecta ha-
 bet, sed ex
 morbo Dei-
 paræ ope re-
 stitutus pro-
 movet.

Jacobus Ar-
 chiepiscopus
 ad Jubilei
 gratiam ob-
 tinendam
 Romam
 abit.

Universitatis
 studium Tre-
 viris molitur
 indulgente
 Papa.

Collegia Canonorum
instaurat bonis
legibus.

dæ dedit. Unde B. Castoris apud Confluentes Collegium saluberrimis institutis, libro etiam ad posteritatis observationem edito (quod fuit beneficium typographiæ ante decennium repertæ) formavit, propriâq; subscriptione stabilivit. Plus ipsi laboris, in fluxis apud Treviros Collegii S. Simeonis moribus corrigendis, atque ad Canonum observationem, unde nomen ducunt, reducendis fuit, qui tamen non frustra impensus est.

S. Claræ Parthenonem
Treviris instituit.

Desertum ibidem pœnitentium feminarum Monasterium, advocatis aliunde probatæ disciplinæ, ex S. Claræ instituto, Virginibus habitandum tradidit, earumque moderationem Patribus D. Francisci commisit. Quarum religiosæ vitæ studium etiamnum clarescit.

Franciscani
Confluentiæ
reformati.
Regulares
Canonici
vocati.

Ejusdem verò Franciscani sodalitiî fratres Confluentiæ à prisca observantia degeneres, ad eandem, difficili quidem, sed tamen bono operæ pretio reduxit. Regulares etiam S. Augustini Canonicos, quos ante seculum Gerardus Daventrius apud Transisalanos Windesheimii, laudabili vitæ genere, formârat, ad Insulam Confluentibus in Rheno propinquam evocavit, atque hinc eorum coloniam ad Everhardi (qui LI. hujus seculi anno sanctè obierat) Clusam traduxit. Ubi tenuioribus initiis ad honestam deinde cœnobii possessionem emergere, Godefrido Eschio hac in re omnem operam navante. Quam frequenti postea miraculorum gloria probare Deiparæ non cessavit.

1452.

His Everhardi
Clusa ab
illis morte
tradita.

Interpellavit hoc Jacobi studium novis belli tumultibus Joannes Hurte, Arenbergiis Marchiæque Comitum, aliorumque subsidiis fretus. Verum suarum non deses rerum Jacobus, juncto sibi Virneburgio Comite, Joannem in ipso oppressit belli molimine, arcibusque quondam concessis repente exiit. Sed amissis possessionibus Hurte nondum præferoci exciderat animo. Unde viribus, ex qua licuit parte, collectis, prædatoriâ licentiâ Diocesin pervagatus, ingentia multis da-

Hurte rebel-
lis plectitur
& tamen
nocet.

mna in-
retur.

Quo J
contra T
densem
hæsit, ut
duciasq
que con
Turcis
entem a
vone re
fundame
cis, cuju

Sed
Friderici
ac deind
tem Jaco
entali Ec
bus orat
animos f
bant, cur
tem Pro
xit. Jaco
to Roma
firmation
legia fid
merstein
malatus
tendi sine
tæ per F
millæ pr
millis pe
postulata
etiam ap
tricum E
morbus

mna

ma intulit, ut unius Principis vindictam persequeretur.

Quod eo potissimum evenisse tempore creditur, quo Jacobus, suâ absens militiâ, Friderico Palatino, contra Theodoricum Moguntinum Bavarumque ac Badsensem frequenti bellorum collisione dissidentibus, ita hæsit, ut medius partium consilia pacis subjecerit, induciasque demum triennales ad animorum armorumque conciliationem persuaserit, cum funesta occupatæ à Turcis Constantinopolis nuntia, vim bellorum in orientem avertendam suaderent. Ab hac igitur expeditione reversus Princeps rursus animum ad Academiæ fundamenta jacienda convertit, gemino jam Pontificis, cujus supra memini, diplomate instructus,

Sed coacta brevi, Nicolao Pontifice impellente, Friderici Cæsaris Principumque Francofurti primum, ac deinde Novæ in Austria comitia, alio rursus mentem Jacobi abstraxere. Ibi enim, cum de auxiliis orientali Ecclesiæ suppeditandis actum, gravissimâ Jacobus oratione præsentium inflammasse contra Turcam animos fertur, pronique sua cuncti ope, eodem spectabant, cum Nicolai Pontificis importuna mors, calentem Procerum ardorem, velut affusâ frigidâ restinxit. Jacobus verò à Friderico, jam ante biennium creato Romæ, Imperatore, post impetratam regalium confirmationem, cum alia atque alia sibi ab eodem privilegia fidenter posceret, jam ante decennium tam Hammersteinio, quam in Engers & Poppardia portorio cummulatus; respondit denique Fridericus: *nisi feceris petendi finem, ego negandi principium inveniam*. Exhaustæ per Rabanum Diocesis necessitas, cupiditasque familiaris propriæ elevandæ (quam Comitum etiam familiaris per neptes traditas inseruerat) ad hæc Jacobum postulata, vitio proprio alienoque demittebat. Hinc etiam apud Pontificem Cæsaremque, pro Mediomaticum Episcopatu sibi adjungendo, vigilabat. Verum morbus apoplecticus, qui sensim totum, mente ac sensibus

1453.

Jacobus pacis inter Moguntinum & Palatinum conciliator.

1454.

1455.

Orienti succurrendum Jacobus persuadet. Sed Nicolao Pontifice mortuo nil fit.

Importunitas petendæ in Jacobo perstricta à Cæsare.

1456.

Jacobo lethaliter decumbente Nobilitas unionem, sed rejectam postea, erigit.

Jacobi mors & sepulchrum.

Schisma eligentium Joannes Badensis electus finit.

sibus destitutum, prostravit, hæc vota intercepit: quocum nobilitas patriæ, vel jam oppressum, vel certe opprimendum crederent, ne novis Cleri in electione diffidiis ad extremam Diocæsis ruinam impelleretur, mutuo sese federe, seu *unionem*, ut vocabant, *ordinum* ad obsistendum ejusmodi schismati, junctisque ad unius partes viribus transeundum, obligarunt. Quæ tamen deinde unio, quod electionis libertati, & meliori causæ officere posse videretur, Pontificis ac Cæsaris, quorum auctoritati derogabat, voluntate sublata est. Interea Jacobus Palatioli 28. Maji vivere desiit, majori laude religionis amatæ promotæque dignus, nisi consanguineorum nimius amor, pecuniæque, venditis etiam diocæsis præfecturis (quæ solent bene meritorum esse præmia) sordidè quæsitæ, famam detrivissent. Depositus in Basilica Deiparæ Metropolitanæ ædi conjuncta, antearam maximam, hac epigraphæ rudi carminum est:

*Trevir Sirek iacobus, vim Præsul origine passus,
Sublimor tumbâ, subrodor & angvibus umbra.
Hostes compegi, Procerum consulta redegi.
Clerum Zelavi, discordes pace beavi. &c.*

Itum postea à Canonicis 21. Junii ad novæ electionis suffragia. Erantque in ceteris candidati Dietherus Isenburgicus Dynasta, Conradus Bavarus Præsul Metensis, Guilielmus Harancurtius postea Antistes Verdunensis, Henricus & Joannes Greyffenclau, Emundus Mailburgius, Philippus à Sirek aliique. Paucis solus Dietherus; aliis extraneus Joannes Marchio Badensis, ex Bernardo & Margareta Caroli Lotharingæ Ducis filia, adolescens duorum & XX annorum, sed eximiâ indole spectatus, placuit. Cumque quorundam arbitrio ac dispensatione, & Cæsaris gratiâ fretum postularunt. Quod Dietherus nobilium patriæ unitorum, (ut ex quibus ipse esset) gratiâ & ope nixus, minimè ferendum ratus,

vim atq
in locur
pallium
que litis
tuti cau
na Cæsa
Urbesq
sterburg
Colonie
Electoru
bus mul
Poss
Episcopo
nam vif
butione
nam, &
anni ex b
postea N
nerat, ut
larum b
electione
ficiis c
bratio,
ordinarii
is, eâ leg
non exce
postoli
us confe
tionem A
ex Cath
penderer
quibus C
Germani
cuiasqu
rare. U
pus man
auctoritat
vim

vim atque arma opposuit; Verum ubi Calistus III, qui in locum Nicolai ante biennium successerat Pontifex, pallium Joanni Octobris XXV. die submisisset, arbitrique litis Moguntinus & Coloniensis Septemviri constituti causam Joanni addixissent, unio iniquitatis patrona Cæsaris quoque voluntate cum Diethero rejecta est. Urbesque & arces in obsequium Joannis transiere. Westerburgius quoque Dynasta Joannes, qui iniquis se Coloniensium Mercatorum ditarat spoliis, eorummet Electorum Triumvirum judicio XII. aureorum millibus multatus est.

Posthæc gliscere quædam rursus inter Germaniæ Episcopos, & Calistum Pontificem scintillæ dissensionum visæ sunt ex beneficiorum reservatione ac distributione. Inter gravamina, de collationibus beneficiorum, & Annatis, (quibus media pars fructuum primi anni ex beneficiis Romæ pendebatur) cum Eugenio, ac postea Nicolao successore, anno 48. seculi, ita convenerat, ut Episcopatum & majora Cathedralium Ecclesiarum beneficia, in potestate summi essent Pontificis, electione tamen Capitularibus relicta. De reliquis beneficiis collatio alternis semper mensibus, hoc est, Februario, Aprili, Junio, Augusto, Octobri ac Decembris Ordinariis relicta est, ceteris mensibus Pontifici servatis, eâ lege, ut siquæ ex his 24. auri florenos in censu non excederent, gratuito conferrentur. Et nisi sedes apostolica intra trimestre provideret, ad Ordinarios conferendi recideret. Annatæ verò, juxta æstimationem Apostolicæ Curiæ, de Prælatorum Sacerdotiis, et Cathedralibus Ecclesiis, & Monasteriis virorum pendebantur. Et hæc Germaniæ concordata dicta fuere, quibus Calistum minus se conformare querebantur, & Germaniæ beneficia in extraneos etiam transferre, pecuniasque pro orientalibus auxiliis collectas aliò derivare. Unde his etiam Joannes Herbipolensis Episcopus manus injicere non est veritus, aliique ad concilii auctoritatem à Pontifice provocare sunt ausi. Quare Pon-

1457.

Westerburgius ob rapinam punitus.

Controversiæ inter Pontificem & Germaniæ Episcopos ratione beneficiorum orta.

Pon-

Cufanus & Silvius, ille legatione, hic scriptis Calistum purgant.

Pontifex Nicolaum Cufanum per literas hisce turbis occurrere, autoritatemque S. sedis tueri iussit. Æneas etiam Silvius, Cardinalium jam Romæ numero adscriptus, luculentis ad diversos literis Calistum purgavit, nihilque à concordatis alienum docuit agere: Electiones minus canonicè factas jure dilatas, beneficia quædam exteris, ut & sibi, pro Germania laborantibus malè negari. Turcæ hisce temporibus, & classibus diversis, & missis in Hungariam subsidiis occurrissè Pontificem, proximamque Calisto, adversus illum, Hungarorum, victoriam in primis deberi. Nihil verò universè admissum, quod accusationem offensionemque Germanorum mereatur.

1458.

Calisto mortuo succedit Silvius titulo Pii, II.

Verùm Calisto ea purgatio extrema fuit, nam 8. Iduum Augusti jam senex occubuit, & Æneam Silvium Senensem sub Pii II. nomine reliquit successorem, Cufano Germanis conciliandis intento. Quo sub exordium anno Mosella Rhenusque exundans inferiorem Confluentium urbem, à S. Castoris ad D. Florini Ecclesiam merferat, navibus solis perviam. Joannes verò Archiepiscopus Viennam ad Cæsarem profectus, indultis regalium, Majorumque privilegiis, alia non pauca, beneficio Friderici, adjunxit.

1459.

Treviri cum Burgundo federe prisco innovato sociantur.

Trevirensi populo curæ interea fuerat, ut cum Lutzelburgiis, sublato invicem commercio, post Burgundionum imperium, dissidentibus, prisco jure sociarentur. Quod Philippo demum Burgundo Duce, imperatum est, concordiam antiqui federis reductam. Deinde verò cum ad solennem urbis ingressum Joannes, Cæsaream jam autoritate Princeps, omnia disponderet, Consularis dignitatis retinendæ cupidi cives, legatis ad Archiepiscopum missis, ejusdem arbitrio Consulium fasces submisere, obtestatione supplicii additâ, quâ ipsius gratiam eodem uti Magistratu possent. Quod, ut suæ benevolentiam obnoxios cives haberet, eam, quâ Jacobus, lege ad vitam concessit.

1460.

Joannes Consulium electionem urbi etiam indulget.

Ad.

Adfuit postea lectissimo comitatu Procerum, cum Theodorico Agrippinensium Præsule, tribusq; Baden-
 sis familiæ germanis Carolo, Marco, & Georgio Medio-
 matricum Antistite, Friderico Rheni Palatino, Seinen-
 sibus, Nassoviis, Saræpontanis, Catzenelenbogiis, Sal-
 mensibus, Manderfchetiis, ac Blankenhemi Comitibus,
 Dynastis quoque Isenburgicis, Hunolsteiniis, & Win-
 nebergiis; alioque duorum facile millium & quingen-
 torum stipatus exercitu, & Vere appetente ante por-
 tam S. Simeonis, à Consulibus Senatuque obvio exce-
 ptus est, mutuâque fide præstitâ incolumitatis, intra
 portam traductus est. Ubi in ponte Centurio urbis lævâ
 Præfulis equumprehendit, Archiepiscopus verò solenni
 iuramento addixit, *civitatis pristinum sese statum, liber-
 tatemque ac jura defensurum, utque meliora hæc sint
 potius, quàm deteriora, operam daturum.* Inde Centu-
 rioni, stratoris vice, equum ex freno ducente, prævio
 Gothardo ab Esch, exerto in signum potestatis gladio,
 urbem peristromatis alióque ornatu excultam subiit.
 Sexcentis circum civibus cataphracturâ fulgentibus, &
 luculentis quinquaginta partim cæruleo, partim colore
 purpureo, sagittariis eorundem stipantibus, quos Se-
 nator vexillifer, inter quadraginta lectissimorum inco-
 larum, antecessit. Ita, ubi ad aulam instructissimam
 ventum, equo Princeps descendit, illumque Centurio
 pro more, cessit.

Posthæc mutat à Præful veste, ab omnium Colle-
 giorum Sacerdotibus, præstantique sacrarum Reliquia-
 rum apparatu, Metropolitanam ad ædem ductus, post
 hymnodiam Ambrosianam, sacris operatus est, & à di-
 vinitis ritè dignitatem auspicatus, honoratis Proceres
 Cresque epulis excepit. Sublatis deinde mensis in-
 cream ædi Deiparæ vicinam prodiit, ubi cum suis Con-
 sulibus præsentibus cives, in sacramentum Principis, Cen-
 turione in verba præeunte, adacti sunt, ac subinde, ex
 more seculi, equestribus in foro ludis solennitas per-
 acta est.

Solenni in-
 gressu subit.

* Centena-
 rius, verna-
 culè Cent-
 ner, alis di-
 ctus.
 Fidem liber-
 tatis urbi
 præstat in
 ponte.

Sacris opera-
 tus cives
 mensis adhi-
 bet.

pp

Hinc

Ecclesiæ disciplinam à Monialibus S. Agneris orditur. Quibus alias sufficit.

Joannes Moguntinensi bello implicus.

1461.

1463.

1464.

Hinc ad formandam Ecclesiæ disciplinam Antistes statim conversus, illustre exemplum correctionis Trevirorum in urbe edidit. Quando Moniales S. Agnetis, solutioris vitæ licentiæque frustra increpitas, loco ac possessione deiecit, aliasque castioris instituti, ex disciplina Canonicorum regularium, Bonnâ evocatas, & sub potestate curaque Cœnobarum Everhardi Clusæ victuras, introduxit. Agnete Mœlenheimia, ex valle Angelorum Bonnensis Parthenonis, iisdem præpositâ. Unde & nomen, jubente Archiepiscopo, Monasterio hæsit, S. Agnetis de monte Angelorum, egregiâque hactenus pietatis formâ consistit.

Vicina deinde apud Moguntinenses tempestas belli Joannem quoque involvit. Quando Diethero Isemburgico, istic in locum Theodoricus electo, moribusque parum Ecclesiastico dignis, Pontificis Cæsarisque offensionem promerito, Adolphus Nassovius suffectus est: Cui mox Dietherus se, cum Palatino Moguntinensibus infesto, objecit; cumque Badenses & Bavari Adolpho hærent, junctus his Joannes, biennio integro mutuis vastationibus terras agricolasque miseros depopulati sunt. Sed cum Nassovius Lansteinium, suæ patriæ defendendæ opportunum, in Trevirensium finibus, infendisset, Joannes versis in eum armis, illud extorquere; sed nequicquam, conatus est. Palatinus etiam, suis grassantes temere hostes in agris improvisò adortus, Carolum & Georgium Badenses, cum Vdalrico Wirtembergico intercepti, ut jam Dietherus triumphare victor crederetur; quando Adolphus Moguntiam, vi doloque aggressus, insperatò cœpit, Diethero ad occupatâ urbis nuntium vix elapso. Hinc alternante belli fortuna, tandem rebus desperatis Dietherus Adolpho cessit, aliquot urbium possessionibus ac vectigalibus sibi ad vitam permissis. Inter quæ Treviri suis etiam vexati hostibus quieti non steterant; ut bella Deus in remedium excutiendi torporis, scelerumque vindictam, admittere videtur. Joannes verò subinde, jam per ætatem

capax,

capax, à tribus Episcopis, Trevirensi suffraganeo, Me-
tensi, ac Wormatiensi, Archiepiscopus in castro Sa-
raburgensi consecratus est.

Quo tempore memoratus supra Nicolaus Cusanus,
sustinuit ingentes disciplinæ per Germaniam instauratione labores, ac pericula, in Brixinensis præsertim Eccle-
siæ (cujus Episcopus creatus erat) contra Sigismundum
Austriæ Ducem propugnatione, à quo inclusus custo-
diæ, turpi pactione libertatem redemit, ac deinde Ro-
mam à Pio II. revocatus in Umbria Tuderti, diem ex-
tremum clausit, vir omni à doctrina & virtute laudum
genere cumulatissimus. Corpus Romam ad S. Petrum,
cujus titulum Cardinalis gesserat, delatum, cor ad Ho-
spitale domum Cusanam, quam natali sibi loco con-
siderat, ubi quod extat marmoreo ex lapide monumen-
tum, juxta illius effigiem canerum (piscatoriæ ipsius
familia signum, quo ex demissione fuit usus) exhibet,
cardinalitio tamen galero insignem, cum hoc elogio:
*Dilexit Deum, timuit, & veneratus est, ac illi soli servi-
vit. Promissio retributionis non fefellit eum. Vixit an-
nos LXIII: Deo & hominibus carus. Benefactori suo
munificentissimo Petrus de Ercklens Decanus favens
curavit M CCCC LXXXVIII. Epitaphium in lami-
nis æneis per limbos expressum. Nicolao de Cusa ti-
tuli S. Petri ad vincula presbytero Cardinali, & Episco-
po Brixinensi, qui obiit Tuderti (fundator hujus Hospi-
talis) M CCCC LXIII. die XI. Augusti, & ob devotio-
nem Romæ ante catenas S. Petri sepeliri voluit, corde suo
huc relato. Porro Hospitale illud S. Nicolai honori
dicatum voluit, atque in illo cum honestis aliquot sa-
cerdotiis, ad egenorum necessitates levandas, liberale,
quotannis proventuum stipendium reliquit, ne, cum
morte, ipsius in miseros beneficentia cessaret. Biblio-
thecam ibidem Latini Græcique sermonis in omni
disciplinarum genere lautam exquisitamque, veterum
præcipuè scriptorum, dicavit. Nec minori Daventri-
ensem Scholam, quâ eruditus quondam fuerat, munifi-*

Joannes Ar-
chiepiscopus
consecratur.

Nicolai Cu-
sani mors &
vita.

Hospitale
Cusæ & Se-
minarium
Daventriæ
fundatum.

centiâ ornavit; cum Seminarium optimarum artium, honestis proventibus instructum Mosellanæ istic juventuti excitârit. Cujus tamen hoc tempore fructum hæresis sustulit, quamvis gloriam Cusanæ liberalitatis non everterit. Juverit de Nicolao Joannis Andreae Cardinalis Aleriensis verba in funebri oratione recitata attere. Fuit, ait, *Nicolaus tantâ bonitate cum viveret; ut vir eo melior nunquam sit natus: Vitiis omnium hostis acerrimus ac publicus inimicus: fastus & ambitionis totus adversarius; integritate animi immutabilis, honestorum laborum, in declivi etiam senectâ patientissimus: benefaciendi & gratificandi, gratiaque referenda promptitudine admirabilis; ut natus omnibus maximè sibi ipsi minimè videretur. Sanè tantâ doctrinarum omnium ubertate fuit; ut quidquid ex tempore dicendum incidisset, tali id semper copiâ ille differeret, ut ei soli facultati studuisse videretur. Vir ipse supra opinionem eloquens & latinus. Historias omnes, non prisca modo, sed & mediæ ætatis, tum veteres, tum recentiores memoriâ retinebat. In disciplinis Mathematicis eo tempore doctior fuit nemo. Jus civile & pontificium rectè purèque didicerat, Et, ut immortalis æternaque memoria erat, tanquam tunc primum ex illorum studiorum officina prodisset, memoriter sanctiones & Patrum decreta, & Doctorum insuper sententias recitabat, Philosophia Aristotelicâ acerrimus disputator fuit: Theologia verò Christiana summus interpret & magister. Hæc ille, quibus si raram ipsius animi demissionem jungas, quæ cum humili esset piscatorum genere, sororem cultus vestitam agnoscere noluit: si religionis propagandæ divinæque gloriæ extollendæ Zelum; si inter perpetuos labores exarata subtilissimè scriptorum monumenta, quibus eruditionem pietatemq; etiam post fata extollere conatus est, jure dixeris, virum eâ ætate profusus fuisse admirabilem, & gemmam, quæ Romano Pontificis annulo, ex Mosellæ litore inserta sit. Secutus*

Pius Pontifex mortuus in hunc 19. cal. Septembris Pius Pontifex, postquam ipse

Anco

Anconæ, expeditionem in sua persona, extrema licet
 valerudine suscepturus adversus Turcas, unâ cum Ve-
 netis, subsisteret, eâ spe fore, ut Christianos Principes,
 quos à privatis inimicitiis contra hunc abducere hostem
 consiliis non poterat, exemplo pertraheret; sed Deo
 aliter visum, cum ex hoc litore ad portum salutis, no-
 bilissimum vitâ scriptisque Pontificem transtulit, utris-
 que immortalitatem promeritum, quadraginta & octo
 aureorum millia, quæ in thesauris reperta sunt Matthiæ
 Hungarorum Regi in Turcas bellanti submissa sunt,
 classis ad expeditionem Venetis relicta; ut his saltem
 moriens præsiidiis adesset, ejus locum ex Venetorum
 nobilitate Petrus Barbus sub Pauli II. nomine occupa-
 vit, & ipse deinde irrito sociandorum Europæ Princi-
 pum adversus communem hostem labore defunctus,
 eod, sui nominis officiique immemores Christiani, mu-
 tus infestationibus pertinaciter inhærebant.

expeditione
 contra Tur-
 cas.

Paulus II.
 Successor
 frustra ean-
 dem expedi-
 tionem ur-
 get.

1465.

Marcus Ba-
 densis Joan-
 nis frater
 Leodiensi-
 bus præfe-
 ctus Episco-
 pus, a Borbo-
 nio per Bur-
 gos rursus
 ejicitur.

1466.

Joannes Bur-
 gundi metu,
 cum eo fe-
 dus sancit, &
 clientes e
 suis sibi de-
 vincit.

Exemplum sanè funestum, ac Christianissimo pro-
 frosium Regi Leodienses ad Mosam reliquere. His
 Philippi Burgundi ope, Ludovicus Borbonius, ex foro-
 re nepos, Antistes datus fuerat, qui, non tam ut servi-
 ret Ecclesiæ, quàm ut Ecclesiæ ipsi (quæ multorum est
 Procerum labes) illis præfectus, cum sacerdotium de-
 tractaret, suisque gravis esset, à Leodiensibus denique
 rejectus, inque cathedram Episcopalem Marcus Baden-
 sis, Joannis Trevirorum Præsulis frater, hujus ope du-
 ctusque, substitutus est, mutuóque civibus sacramento
 obligatus. Sed Philippi armorum vis major fuit, quàm
 ut Leodienses propositum, Marcusque locum tueri pos-
 set. Ut iccirco Ludovicus, cum multâ etiam pecuni-
 a civium, repositus fuerit. Joannes verò Burgundis
 fidem suam obstrinxerit, quod consultum non crede-
 ret, cum tam potente, & ex Lutzelburgiis vicino hoste,
 inimicitias suscipere. Quin, ut erat pacis cupidus, Co-
 mitem Arenbergium, centum amplius annis Trevericæ
 infestum Ecclesiæ, tum alios ex præcipua nobilitate po-
 tentes viros, ære, aut possessionibus oblati, in clicente-
 la fidem obsequiumq; traduxit.

Non

Kalteisen
Dominica-
nus moritur.

Non omitemus ex anno superiore virum huius Archidiœcesis celeberrimum Henricum Kalteisenum, natum, depositumque Confluentiæ, in cæde sui ordinis Dominicanorum, virtute ac doctrina spectatissimum, cuius illa monumenti inscriptio est. *An. 1465. 11. die mensis octobris obiit, R. in Chri. P. & Dominus D. Henricus Kalteisen Ordinis Prædicatorum S. Theologia Professor, egregius quondam Lector S. Palatii, hæretica pravitatis Inquisitor & S. Crucis Prædicator, Archiepiscopus Ecclesiarum Nydrofensis & Casarensis.*

1467.

Borbonius
rursum à
Leodiensi-
bus Episco-
patu exutus
per Burgun-
dum cum ex-
cidio Leodii
restituitur.

Sed ut Leodiensium pertexamus tragœdiam, aliquid jam à pace cum Burgundo annus fluxerat, quando Carolus re ac nomine audax, Philippi Boni successor, arma in Ludovicum XI. Franc. Regem animosius concitabat. Unde Ludovicus in Borbonium Episcopum, Carolumque Leodienses rursum per legatos erexit, qui Tungris interceptis Borbonium captivum abduxere, revocaturi Badensem. Verùm interea idem Francus Burgundum Peronæ de pace convenit; quò, cum fama intercepti Borbonii emanasset, Carolus Ludovico perfidiam exprobrat, demumque, seu minis, seu promissis sibi illum adversus Leodienses addicit, extremum his excidium interminatus. Quod utroque exercitu cinctis, obrutisque die XXX. Octobris dominicâ, ad eò fecerant horrendumque, cædibus, stupris, sacrorumque ac hominum everfione intulit; ut à nulla quicquam barbarie truculentius expectari potuisset. Quæ calamitas in ipsos usque Trevirorum agros effusa, & per nobilitatem urbi infestam cumulata, agrestes juxta civitateque afflixit.

1468.

Urbis eum
Joanne diffi-
dium ortum,
compositumque.

Urbem quoque & Archiepiscopum inter vulnus antiquum dissidii recrudit, cum de ponderibus, mensurisque publicis pedagio, ac comprehensione fontium, lites incidissent, quæ jura populus usucapione, condictione, aut stipulatione variâ occuparat. Unde postliminiò ad illa Joannes redire nisus, cum oblustante reperiret, ne ad arma veniretur, Philippus à Sirck Mon-

1469.

Terii Dominus arbiter intercessit, actumque, ut suprema, in profanis etiam, iurisdictione, cum potestate Scabinos Magistrosque opificum creandi, penes Principem maneret; reliquum Magistratum urbs legeret, vectigalium onere cives liberarentur; sed temporariâ solum pactione, quâ successores Principes non tenerentur.

Per hos quoque dies Onuphrius Tricarencensis Episcopus, ad Leodiensium dissidia cum Burgundo concilianda frustra à Pontifice missus, cum Trevirorum fines subisset, solutam Franciscanæ familiæ apud Limburgenses trans Rhenum disciplinam arctioribus observantibus legibus opportunè adstrinxit. Quando Joannes Confluentiæ liberorum Caroli fratris splendidissimo apparatu sponsalia celebravit, ac neptem Zimburgam Engelberto Comiti Nassovio; Christophorum verò, Catharina Austriaca, nepotem Odiliæ Cattimeleboci Comitis filiæ, numerosa prole fecundandæ, junxit, ex qua & pronepos Jacobus in cathedram Trevirensis subit.

Grassabatur adhuc orientis ille terror Mahometes post Constantinopolim interceptam Græcorum possessorem imperii, in Croatiam, Hungariam & Cyprum usque explicati, cui solus in Epiro Scanderbegus in Illyrico Humiades, quamvis imparibus longè copiis metuendissimè fuerant. Omnia tamen, armatâ multitudine ac viribus, potentiâ denique obruebat. Quare rursus in Romanorum imperio ad Comitiam, pro auxilio Hungaris Venetisque ferendo conclamatum. Et Ratisbonæ quidem Cæsar, Pontificii legati Principesque imperii magno numero comparuere, ubi pro dignitate loci, quem sibi Oratores Burgundi ante septem viros legatos vendicabant decertatum est, dum seorsum illis juxta regiâ subsellia sedes data; sed cum aliis pecunia, aliis decisset animus, alii mutuis contentionebus dissiderent, consilia in ventos abiere, & Joannes bimestre illic cum fratre Marco propemodum commoratus, ad sua se recepit. Paulum quoque Pontificem inter hosce conatus mors

Franciscani apud Limburgenses per legatum Pontificis reformantur. Sponsalia Nepotum Joannes ornant.

Contra Mahometem Turcam ubique victorem Christiani torpent.

1471.

1472.

Joannes à bello alienus ad Academiæ Trev. institutionem se applicat, Urbique illam cedit.

Cancellarius & Conservatores illius.

Primus Rector.

Omnes disciplinae in ea traduntur.

1473.

sustulit, Sixto IV. in sedem admissio. Ita Lunæ Turcica sua concessimus incrementa. Joannes porrò, à Burgundo adversus Gallum frustra sollicitatus, inermi, quam armatæ Palladi vacare maluit. Quare Clero populòque Academiae negotium suscepit, atque ut rata haberentur à Sixto Nicolai Pont. diplomata, facile impetravit. Tum verò acceptis à Senatu Trevirensi duobus aureorum millibus illorum fidei potestatisque Academiae (ut ex qua potissimum relaturi fructum essent) cum diplomatis Pontificum commisit. Qui convocatis in hanc rem artium scientiarumque Doctoribus, ex his Juris divini humanique decem, viginti reliquarum facultatum Magistros delegere, qui XVI. mensis Martii cum Prælatibus Urbisque Clero in summa æde, ad sacrorum solennia, Spiritusque S. implorationem congregati, felix auspiciis docendi fecere. Cancellarius Academiae perpetuus ipse Princeps creatus est. Patroni item Conservatoresque perennes, summæ ædis Præpositus, tum Philippus à Sirck, Abbas S. Matthiæ, & Carthusianus Prior, id temporis Joannes Donnerius, & Joannes de Geismaria. Primus Academiae delectus Rector est, Nicolaus Raemsdonckius, jam Coloniae Agrippinatum eâ dignitate functus. Literæ verò Senatus publicæ anno 1472, XVI. Martii vulgatæ, declarant: *Univerſitatem (recito verba) divinâ aspirante gratiâ sollemniter esse inchoatam, cum provisione lectionum consuetarum, ac licitarum facultatum, sacra videlicet Theologia, utriusque juris, Medicinarum, ac artium, cum magnificis stipendiis Doctorum legentium.* Ita studiis jam olim hic etiam tractatis, & Juris quidem artiumque humaniorum, sub Romanis Imp. hoc loco præsentibus, Sacræ Romanæ sedis autoritas adjuncta est. Sub hæc anno seculi 63, mensis Septembris 28. die, celeberrimis Treviris Comitibus hinc Fridericum Imp. cum Maximiliano filio, impetiique Principibus: inde Carolum Burgun-

gundionum Ducem cum illustri Procerum comitatu excepere. Nihil magnificentius hoc unquam loco spectatum, tanto uterque apparatu opum, majestatisque, tanto nobilitatis cultusque splendore concurrit. Inprimisque Burgundus admirabilis opulentiae ostentatione emittit; ne se Regibus inferiorem ostenderet: quorum ipse, Burgundis olim concessam, ab Imperatoris favore dignitatem repetebat; oblaturus rursus filiam Mariam unicam tot provinciarum heredem Maximiliano ejusdem filio, à Gallis omni contentione ambitam Spectabiliora quaedam ex hac pompa decerpere lectori non erit injucundum. Ante urbem patenti in campo Imperator primùm Burgundusque, ad mutuam salutationem, convenerunt. Imperator præter Adolphum Moguntinensem, aliosque Episcopos, Ludovicum & Stephanum Bavariae Duces, Carolum Marchionem Badenensem, & Everhardum Wirtenburgicum, aliosque Comites, Calistum Mahometis Turcarum Imp. germanum, ab eo ad Romanos eorumque religionem transgressum secum Turcico cultu, cirrisque ex vertice capitis prorepentibus ducebat, centumque, præstanti genere, formæque ac cæsarie per humeros sparsâ, ephebis præcedentibus, ipse Attalica in veste ad talos usque decidua, margaritisque atque unionibus intertextis radiantibus, vegetâ, etiamnum conspicuus senectâ, equo sublimis vehebatur, postquam Maximilianus liberali amœnitate gratiosus facie, conchiliatâ argento veste, inter ceteros auro argentoque micantes proceres, sequēbatur. Quibus Dux Carolus, florenti etiamnum sub annum quadragesimum, ætatis robore fulgentissimis capite phœnaceo armis, injectâ humeris chlamyde, quam carunculi adamantisque lapides, ceu intermicantes stellæ, distinxerant, ducentorum millium scutis æstimatâ obviam incedebat. Ludovicus illi Borbonius, Joannes Dux Cliviæ, alique procerum hærebant; ut ultra sexcentos illustri loco natos tunc convenisse memoratum sit. Ad Friderici conspectum ubi Carolus venisset, ex equo,

Magnificus
Treviris Fri-
derici Imp.
& Maximili-
ani filii cum
Carolo Au-
dace Burgun-
diæ Duce
congressus.

Muneribus
ultra citroque
missis Carolo
vincit.

Epulum ab
eodem ap-
paratu plus
quam regio
instructum
apud S. Ma-
ximum.
Auri argen-
tique supel-
lex incredi-
bilis.

equo, in terram fixo genu, procubuit, Imperatore illum ad osculum sublevante. Inde receptus in equum, unâ ad urbem incescit. Occurrit ad portam urbis incedentibus Joannes Archiepiscopus cum Marchione Christophoro nepote, & sexcentis facillè equitum purpureis sagis ornatorum. Burgundus Cæsarem ad urbis palatium usque profecutus, ipse ad inclytum S. Maximii cœnobium, basilicè instructum, divertit. Sequentibus diebus, frequentibus inter se colloquiis, procerumque consultiis, egere, muneribusque ultra citroque missis certatum est, in quibus Burgundio plerumque superare conatus est. Et poterat, ex incredibili auri argenteque supellectile, quam, ad vicies centena millia æstimatam, filio Philippus Pater reliquerat. Admirabilis illâ eminere cunctis visus est, quando ad diem Nonarum Octobrium solenni Carolus Imperatorios epulo ad S. Maximinum excepit, ubi se eidem excipiendo Carolus novofulgens amictu, togâque, centum ducatorum æquante millia, accinctus obtulit; Proceresque cum eodem velleris aurei, auro pæne cooperti, deductus ab illis ad basilicam sacrificii gratiâ Cæsar, quam inæstimabilis aulae pretii texerant. In ara duodecim Apostolorum ex argento inauratæ effigies, aliæque in argento puro, octo & viginti, omnes magnitudine cubitales. Decem alia signa aurea, totidemque cruces, gemmis pretiosissimis vestitæ, ut quaternas ex argento præteream. Candelabra quatuor argentea, aurea duo, Cherubini ulnares ex auro quatuor. Urna aurea, quæ DD. Eremicolarum Pauli & Antonii sacros cineres continebat. Tabernaculum auro gemmisque pretiosè coopertum. Liliū aureum unionibus interpolatum, cujus in summo lucebat palmari longitudine adamas, quod & portionem S. Crucis complexum, ducentis aureorum millibus æstimabant. Peractis divinis ad peramplum Monasterii cœnaculum Fridericus traductus est, ubi plusquam regali luxu apparatus omnia. Abacus in fronte triclinii ad fornitem usque per 9. gradus assurgens, ingentia auri

auri argente vasa tria supra triginta, pateras crucesq; carbunculis radiantes centum, Cātharos ejusdem metalli LXX. complectebatur. Adhæc magnæ naves argenteæ senæ, pelves, seu malluvia aurea argenteæve, manibus abluendis duodecim; sex ex argento scyphi, duodecim sextariorum capaces singuli. Canistrum ejusdem æris ad colligendas mensæ reliquias: Monocerotes sex, quorum duo trium longitudine brachiorum excreverant. Tres præter hæc mensæ convivis stratæ aureis argenteisq; vasis ad ostentationem usumque refertæ erant. Primæ mensarum accubuit Imperator, cujus dexteram Adolphus Moguntinensium, Joannes Trevirorum, Borbonius Eburonum, & David Vltrajectensium Antistites; lævam Carolus Burgundus, Maximilianus Austriacus, Stephanus, Ludovicus, & Albertus Bayariæ Duces tenebant. Alteram mensam occupabant Georgius Badensis Mediomatricum, & Guilielmus Aureatensis Episcopi, Carolus Marchio Badensis, cum filio Christophoro, Alberti Brandenburgici legati, Calistus Amurathi, Hugo & Udalricus Montfortii, Adolphus & Philippus Nassovii, Jacobus ab Hohenzolleren, Crato ab Hohenloch Comites. Tertiam Everhardus Schonenburgius, Albertus Badensis, aliique Comites Dynastæ & legati, cum Præposito Trevirorum Philippo à Sirek. Duodecim primum illata fercula, singulosque missus, duodecim tubis, quatuor tibiis, cornibusque accentores prosequabantur. Duodecim ministri primi, eximio vestium cultu, Duces, Comites, aut Dynastæ erant, in quibus Joannes Ducis Cliviæ filius, Marchiæ, Nassovii, & Salmenses Comites. Caduceatores quoq; seu, ut vocant, Heroldi, quorum in clarigandis finendisque bellis inviolata autoritas, inter hos, singulari habitu, eminebant. Deinde missus successere septendecim, pari ritu prolati, ac postremum decem. In bellariis XXX. portatæ lances, scyphi ac pateræ aureæ argenteæve suis in orbem unionibus splendidæ, omnique dulciorum genere refertæ, ex quibus Imperatori apposita,

Mensæ tres
eorumque
ministri.

posita, sexaginta aureorum millium pretium æquasse fertur. Post epulum actis Deo gratias, vespertinisque in templo absolutis precibus, inter collucentes latè faces Imperator à Duce in palatium urbis reductus est.

Carolus ad regiam coronam accipiendam se disponit.

Rex Galliarum propositum evertit.

Cæsaris discessus & Burgundi consilio.

Porro cum deinde propius ad meditata consilia, ut Maximiliani cum Burgunda nuptias, si Carolus Rex salutareretur, implenda ventum esset: jusque imperii in Belgicas Dioceses quatuor, Ultrajectensem, Leodiosensem, Cameracensem, ac Tornacensem sibi Burgundus quoque transcriptum cuperet, ac Legatus imperii haberi, jamque Carolus affusus publicè Imperatoris in solio præsentis pedibus, fidem illi de Belgicis ditionibus imperio obstrictis, Geldriæque ducatu etiam, nuper quæsito, dedisset; instabat denique coronationi præfixa dies, instructusque in D. Petri basilica thronus Augustalis, juxtaque, paucis infra hunc gradibus, regalis. Diadema, sceptrum, vexilla, purpura, regiusque cultus splendidissimè præparatus, cum repente unius suspicionis afflatu turbata omnia, Rex Galliarum Ludovicus recognitâ Imperatorem per literas clam admonet: cave-ret hos Burgundi, ambitiosissimi Principis, laqueos, quos imperio captando, atque ab Austriacis ad se traducendo insidiosè collocaret, habiturum brevi ex cliente Dominum, si Regem pronuntiaffet. Adjecerat argumenta huic persuasioni opportuna; eoque facilius Imperatori fidem fecit; quod Carolum Vicariam imperii potestatem ambisse constaret, visusque hac opum ostentatione, quâ se prætulisset in omnium oculis Cæsari, hoc sit agere, ut se Austriacis ad sustinendam imperii molem aptiorem declararet. Periclitari igitur, si minus se, certè de corona filium, in spem successionis alitum. Tantùmque hæc persuasio valuit, ut rejecto in aliud tempus, nuptiarum nondum maturarum specie, coronationis honore, à Carolo tanquam inimico, nec salu-te quidem dictâ, Coloniam discesserit. Quare Burgundus, confusione atque indignatione plenus, ad sua se coactus recipere, Joanni Trevirensium Archiepiscopo, tan-

tanquam consiliorum fautori infestus, ex Lutzelburgico præsertim agro incubuit. Quando tamen Prumiensis Abbatia, quondam Wernero Archiepiscopo delata, nunc Rectore vacua, Xysti Pontificis autoritate & Friderici Cæsaris consensu, in Joannis potestatem, cum omnibus censibus relata est.

Sed & literis idem Pontifex Joannem laudavit; quòd cum Cæsare Burgundoque de præstandis Matthiæ, Corvino Hungariæ Regi adversus Turcam subsidiis contulisset, hortaturque, ut idem propositum omni studio prosequatur; verum hæc surdis fabula. Jam enim Burgundus ulciscendæ ignominia intentus opportunitatem belli contra imperium nactus, Coloniensi Archiepiscopo Roberto Bavaro, Protectoris imploratus nomine, adversus patriæ nobilitatem urbesque eidem adversantes, cupidè sese, maximis latè contractis copiis, junxit, Novesiumque instructissimis castris obsedit: ratus hæc sibi viâ aditum parari ad imperium. Unde Imperatorem Principesque, ne finibus litibusque se inferret Germanorum, frustra admonentes, contempsit. At Hermannus Hassiæ Comes, quem sibi metropolitana nobilitas Administratorem Diocesis, cum spe substitutionis, in Roberti locum, delegerant, intra urbem, cum prompto milite, receptus, vim Burgundi omnem magno animo propulsabat, donec Fridericus Imperator, cum instructo vicinorum Principum milite, adfuit. In quibus præter Moguntinum ac Trevirenses septemvirum, Henricus Monasteriensis Episcopus ac Princeps, Albertique Saxonicus ac Brandeburgicus, Bavarique omnes (Palatino tantum Roberto adhærente) cum Henrico Hassiæ Landgravio. Qui, sequenti anno, admoto propius Novesium exercitu, Carolum explicatâ ut ferunt, acie habuerunt obvium; sed pugnae aleam detrectantes, ejus impetum, non sine utriusque partis clade, in castris sustinuerunt. Unde tamen, cum fugientis specie Burgundus eosdem protraxisset acerrimè dimicatum est, Henrico Monasteriensium Præsule,

Prumiensis
Abbatia Jo-
anni confir-
matur.

1474.

Burgundus
pro Coloni-
ensi bellum
contra impe-
rium auspi-
catur & No-
vesium obfi-
det.

Imperator
contra exer-
citu ducit.

1475.

Conflictus
anceps.

per

per mediam hostium aciem, Ducis unius invadendi studio, penetrante. Quâ re, hinc atque inde dissipati, in castra sese, citra magnam cladem, recepêre. Intercessit subinde Legatus Pontificius Alexander Foro-Julien-sis, utque ad Sixti tribunal controversia inter Ecclesiasticos nata deferretur, Friderico, Burgundôque ad pacem inclinatis, obtinuit, quam Caroli audacia, ad Novesium præter expectationem fracta, pronomiorem fecit: *ut magna quandôque naves, in neglectum adacta scopulum, franguntur.*

Joannes à bello ad studia & Academiam Treviris promovendam conversus.

Joannes Treviros ab hoc bello reversus Academiae promovendæ operam dedit, atque ex indulgentia Nicolai Pontificis, confirmante Sixto, aliquot Sacerdotia Academicis tribuit. Treviris ad S. Simeonem, Confluentiæ ad SS. Florinum & Castorem, Meinfeldiæ, Dietkirchæ, Palatioli, Theodonisvillæ Andernaci, & Epternaci. In urbe etiam S. Laurentii, & Gangolphi parochias addixit; nondum tamen impleto duodecim beneficiorum, & trium parochiarum, quæ Nicolaus indulserat, numero.

1476.

Carolus audax bello contra Renatum Lotharingum suscepto denique occumbit.

Marte subinde contermino, res Trevirorum quoque affligi cœptæ. Renatus Lotharingiæ Dux, Carolo ad Novesium hærente, in Lutzelburgensem effusus agrum, Castrum Petraforte, oppidumque Danvillerium & Montefalconis, præter alia vel diruta, vel occupata sui juris fecerat. Quod Carolus minimè ab imbelliori hoste ferendum ratus, à pace Agrippinensi, acerrimo bello ultus, Renatum, expugnato Nanceio, totâ expulit Lotharingiâ, moxque in Helvetos, qui Burgundiam lacefferant, victricia arma; sed non pari eventu, convertit, quod hi pro aris focusque inexpugnabiles consisterent, suumque ultorem bis prælio victum non inultum exciperent. Quâ opportunitate, cum Buchino Germanicæ nationis Comite, res suas Renatus instauravit, ille Vademontio Sirckiôque apud Lutzelburgios; hic Nanceio cum aliis in Lotharingia receptis. Quod dum Carolus impatientissimè sustinet, desertis Helvetiis reparatôque

in Sequanis exercitu, Nanceium mediâ hieme infelici conatu, obsedit.

Nec multò post Renuus, cum selecto Germanorum milite, adest, contra quem, dum animosius, quàm consultius in prælium se effundit Carolus, apud Jarvillam, inter confertos hostes pugnans, nec agnitus quidem, occubuit, lubricum humanæ felicitatis exemplum, cum illud belli fulmen, & Gallorum terror, à Duce longè viribus fortunâque impari, tam levi rerum momento, oppressus est. Corpus diu quæsitum inter cadavera tandem limo mersum, triplicique vulnere deforme, repertum est, gaudioque in Europa majori, quàm luctu tumultatum. Maria filia tot Provinciarum Domina, à Gallis ambitiosè quæsitâ, Maximilianum sibi addictum prætulit, quem Joannes Archiepiscopus exquisitissimo Procerum comitatu in Belgium deduxit, nuptiisque, illustri magnificentiâ Gandavi peractis, ad-

Mariam Burgundam Joanne Archiepisc. deductore Maximilianus dicit.

Treviros reversus urbem gravissimo conflictari bello cum Manderscheitio Comite deprehendit, quod ipsius arbitrio per inducias brevi compositum resedit. Urbs verò, licet cum externis hætenus Lutzburgi Lotharingiæque Principibus armorum confederationem, mutuaque pacisci auxilia, quàm cum proprio maluisset Archiepiscopo, ne fortasse in seipsam hoc pacto armaretur. Joannis tamen benevolentia fisci, eum Protectorem admisere, vicissim intra dioccesin contra ipsius hostes opem pacti, eâ lege, ut vicina Principis munimenta Saraburgi, Grimburgi, Gallobillichii, Palatioli, & Witlichii urbi belligeranti paterent; vicissimque urbs Principi, citra oppressionem utriusque partis civium. In Ecclesiæ imperiive schismate, eundem, ut caput suum, cives sequantur.

1478. Urbs bello pressa Joannis patrocinium admittit.

Hinc porrò ad firmandam Dioccesin, contra vim omnem versus, & oppignorata redimere dominia, & collapsa instaurare munimenta aggressus est. Ita Scho-necum Eifflia, Kempenichium, & Dunæ castrum, quæ

1479. Diocesis multis locis ædificiis Joannis ornata.

Comi-

1480.

Comitibus Virneburgi ante annos 70. pignori cesserant, à Georgio herede 40. millibus aureorum redemit, teloniâque, ex facultate Imperatoris, amplificata possedit, ac labantem Dunæ arcem restituit. Ehrenbreitsteiniam verò, altissima in rupe, Rheno apud Confluentes imminentem arcem, aquis intra muros destitutam, paterfactâ per mediam rupem à vertice ad imum ducentorum octuaginta pedum viâ, fonte donavit, cæpto

1481.

anno 1481. & triennio post 84. opere, ut inscriptio testatur, absoluto. Thaborinam quoque trans Rhenum in monte arcem, ex ruinis instauratam, putealibus, insigni altitudine perfosso monte, aquis instruxit. Ita Engersium, Kilburgum, Schoneburgum, Saræburgum, Bliescastellum, vetus in urbe Trevirorum Palatium, Curiamque & arcem Confluentinæ urbis, ac demum Archiepiscopalem Francofurti domum, ex lapsis, aut inclinatis ad casum, muris tectisque restituit, inchoatam Kerlichii, amœno infra Confluentes rure, arcem ad fastigium eduxit. Bertrici denique, infra Wildichium, evanescentes thermas, decoro ædificio, cellisque, calidâ lavantium opportunis, æstuariisque reparatis ornavit, ac firmo opus totum muro conclusit. Vnde vicini Principes, ad has aquas crebrò affluentes, sua istic, diversis in apodyteriis, ostentant insignia,

Therma Bertrici.

Neque Republicæ bonis institutis formandæ, Ecclesiæque in primis suæ defuit. Et illius quidem in ceteris emolumento, cum Hermanno Archiepiscopo Coloniensi, & Guilielmo Juliacensi Principe, ob conterminas regiones, mercimoniorumque communionem, reformavit nummariam, veterisque aliquid monetæ deduxit pretio, auris argenteisque nummis recenti signaturâ additis. Ecclesiasticis verò sanctionibus constituit, ut Weneri Archiepiscopi decretum staret, quo libera Clero testandi potestas, sublata quondam, reddebatur. Aureum Rhenensem, nec amplius, Sigillifero penderent, qui negotiorum etiam publicorum causa vacationem ab officiis divinis impetrarent; nisi officii

Moneta constituta.

1482.

Clericis testandi libertas juxta Weneri decretum facta.

parvis

paritas, minus posceret; idonei verò successores mun-
neris ab Officiali probati, aureo dimidiato, vel minoris
pro qualitate officii tenerentur. Pro tabulis matrimo-
nialibus jus suum Rectoribus Ecclesiæ constet. In re-
conciliatione loci sacri aureus, aut si ædícula tantum sit,
sex albi solum pendantur. Frugum primitiæ, proven-
tusque sacerdotiorum vacantium, qui Archiepiscopo
cedunt, non elocentur, nisi fortè viris Ecclesiasticis.
Pœnitentiæ administrandæ functio, non nisi Acade-
micorum testimonio probatis credatur. Censor Fiscalis
caveat, ne Ecclesiasticorum injuriæ impunè negligantur.
Ipse Archiepiscopus, ut ordinis utriusque Magistratus,
Ecclesias, earumque fortunas, non minus in Lotharin-
gico, Barrensi, ac Lutzelburgico solo, quàm Treverico,
summâ fide tueatur ac propugnet; judiciumque tam sa-
crum, quàm profanum, omni fraude calumniæque expur-
get, ideòque tam Confluentinum, quàm Trevericum
tribunal recognoscat. Salvis interea tam nobilium,
quàm militarium ordinum privilegiis. Quæ 27. No-
vemb. anno Christi 1482. signata Treviris fuere. Decre-
ta hæc uberrimus exceperit vini frumentique annus,
quem sex steriles consecuti, extremâ diœcesin fame, in
remioribus præsertim familiis afflixit. adeò *nulla hujus
mundi felicitas ab imminentibus calamitatibus securâ
est.* Alio hoc ipsum experimento urbs didicit. Consu-
bitus illa quondam eligendis impensè dedita, hoc à
Principe beneficium obtinuit. At nunc à Consule suo
Nicolao Corvinio, locuplete, utque opes animum effe-
rent, factioso superboque homine, haud leviter afflicta
est. Quando is à Senatu dissidens, turbas civit. Victus-
que multitudine in custodiam ductus; ac delata ad
Principem causâ, iussus arbitrio se Judicium submittere;
num jure jurando simulatè fidem addixisset, libertate
stretus, ad Renati Lotharingiæ Ducis opem adversus ur-
bem transiit, ex defensore futurus oppressor nisi Princi-
pem urbi faventem reperisset.

Quo tempore Matthias Corvinus Rex Hungaror-
rum

Qq

Aliæ sanctio-
nes Ecclesia-
sticæ.

1483.
Fertilissi-
mum annum
6. steriles
consequun-
tur.

Consul fa-
ctiosus ur-
bem contur-
bat.

Corvinus Rex Hungariae suam Joanni Victoriam contra Turcas indicat. Caesarem bello petit.

1484.
Leopoldus Austriae Dux Popponis Archiep. Pater sanctis adscriptus.

1485.
1486.

Maximilianus fit Rex Rom.

1487.

Cum Carolo Gal. Rege bellum ob ereptam sponsam suscipit. Unde Lutzelburgii patiuntur.

rum, qui ex anno 58. Huniade, post mortem improvisam Ladislai, à carcere ad solium emerferat (iccirco Austriacis invisus) cum nova adversus Turcam victoria triumphasset, ejus nuntium lætitiâque, datis ad Joannem Archiepiscopum iteris, XI. Novemb. communicavit; simulque Imperatorem non modò nullo ad sese subsidio, sed transitu etiam intercepto obstetisse dolenter est questus. Quâ injuriâ, nuptiarumque ambitu (quibus ne Austriacos successores excluderet, ex pacto abstinere est jussus) ad bellum usque exarsit. Quo, cum Vienna, Austriae pars bona Friderico, ignavo suarum rerum defensori, adempta est. Quæ tamen hoc ante, cum nostris Trevis honoris fuit ornata; quòd ab Innocentio VIII. Pontifice, Sixti successore, Leopoldum Austriae Ducem, clarissimi Popponis Trevirorum Antistitis patrem, Sanctorum in numerum viderit relatum.

Sed & Maximiliani ad imperium promovendi cura Fridericum tenebat. Unde Comitibus Francofurtensibus eundem, ex Belgio deductum, stetit, Principumque consensu electum, Aquis, haud multò post, Caroli Magni coronâ ornatum, Romanorum Regem salutavit, Joanne Archiepiscopo suffragio comitatuque splendidissimo, hæc solennia cohonestante. Hinc ad Noribergensia, ac deinde Spirensia itum comitia, ubi de communi quiete & pace sancitum Germaniæ: tum verò, aditente imprimis, faventeque Apostolicis Legatis Joanne, de communibus adversus Turcam auxiliis actum magis, quàm peractum est.

Jam enim gliscentes, inter Carolum Francorum Regem, Ludovici nuper defuncti filium, & Maximilianum Regem æmulationis flammæ in bellum erumpentibus, uterque alterum violatæ pacis reum arguebat. At hujus læsa variè ab illo amicitia. Mortua enim Maria conjugè, ex qua Philippum filium Margaretamque natam susceperat, Carolo hæc, tenerâ adhuc utriusque

erare, desponsata, in Galliam missa fuerat. Sed cum interea Franciscus Britanniae citerioris princeps mortuus, Annam filiam relinqueret heredem, eamque nuper desponsatam Maximiliano, ut haec Provincia Galliae potius, quam Burgundiae accederet, Carolus neglectis utriusque partis sponsalibus, & Margaritam remisit Maximiliano, & Annam ipsi ereptam duxit. Unde hic ultor injuriam, expeditis armis, Henricum Anglorum Regem quoque, ad resumendum contra Gallos bellum, incitavit. Nec cunctatus Francus, paratum, in Archiducibus Trev. Lutzelburgicos, ad urbes agrosque late excindendos immisit militem, qui cum opibus plures exspoliatos in captivitate abstraheret, res ad Deiparae Virginis gloriam memoranda accidit. Duorum enim captivorum unus, ad Matrem Dolorosam Everhardi Clusae, multis celebratam miraculis, invocatione conversus, sensit compedes, quibus tenebatur laxari socioque, ad haec attonito, parem implorandi auxiliatricis mentem injecit, qui & sibi mox exsolvi comperit, tum solliciti, quemadmodum triplex ostium, vigiliisque insuper penetrarent, ad impulsum primum solvi suis ostia repagulis, ac deinde custodias somno mersas deprehenderunt, illaeso ad omnia pervadenda transitu. Qui hinc mox Everhardi Clusam profecti quadragesimali hujus anni tempore, debitis Patronae gratiis litarunt.

Annus seculi XV proximus 88, bellum Joanni cum Palatino Rheni attulit. Is enim, licet Trevericae Ecclesiae cliens, duorum est nobilitate patrocinium. Joannis Breitbachii, adversus Cunonem ejus socerum, Schoneci superioris (Rhenum inter Mosellamque) possessorem, & Cunonis Winnebergii contra Principem jus sibi Bilsteinii castri vendicantis, suscepit. Cumque Breitbachium, expulso Cunone, post locum astu occupatum, induxisset, in Bilsteinium quoque receptus esset, Joannes copiis hoc militaribus circumfedit; sed flagranti utrimque bello, vicini Principes, inprimisque Wirtembergicus intercessit, pacisque utrosque legibus conciliavit.

Q 9 2

liavit,

Deipara E.
verhardi clu-
sana vincos
solvit.

1488.
Bellum in Tre-
verica dice-
cesi cum Pa-
latino ortum
composi-
tumque

liavit, Joanne jus suum integro Commentario abunde tuente,

Maximilianum Joannes in Belgio captum, unâ cum Cæsare armis vindicavit.

Mox ad Belgicam expeditionem Friderico Cæsare quingentorum peditum & CL. equitum, curribusque militaribus XVI. stipatus accessit. Occasionem belli Brugis Gandavique dederant, ubi Præfectorum Cæsareorum avaritiâ offensi, armis raptis ipsum Regem Maximilianum custodiæ incluserant, iccirco & ab Innocentio Pontifice innodati anathemate, & à Cæsareo exercitu in vastationem agrorum effuso, haud leviter afflicti, quamvis Maximilianus libertati redditus pro suis intercederet. Verùm rusticis innoxiiis civilium facinus luedum fuit. Ut plerumque in bello alii peccant, alii puniuntur: & *justitia istic maximè profligatur, ubi summo armorum jure quaritur.*

1489.

Jacobus ejus Nepos Romanæ acceptus.

Misit subinde Jacobum Badensem nepotem suum ex Christophoro patre Romanam ad curiam Joannes, & Cæsaris & aliorum Principum literis Innocentio commendatum. Hunc ob raram morum ingeniique elegantiam Patris amore Pontifex complexus est, quem disciplina Romanorum judiciorum instructum, Innocentius propriis literis laudatum Christophoro Patri post annum remisit, illis in ceteris verbis: *Ita se in hac curia gessit, & tam laudabiliter versatus est: ut ab omnibus laudari maximè meruerit, & nos non potuimus virtutis ac morum ejus tuæ Magnificentia testimonium non perhibere.* Quæ illi deinde existimatio ad Trevirensis Insulam viam aperuit. Tanti refert ad profectum arboris, ubi planta collocetur.

1490.

Navigatio Rheni impedita, ob novum Coloniae telonium.

Eodem tempore intercepta à Trevirensi & Moguntino Præsule Rheni navigatio, magno negotiantium & communis boni incommodo hæsit. Causa novum à Coloniaensibus ad urbem erectum telonium fuit. Quod Cæsar ipsis, ob fidelem contra Burgundum operam, Archiepiscopo non repugnante, indulgit; Sed invitis Principum ceteris. Et licet Joannes Confluentiam usque navigabilem Ubiis Rhenum faceret; tamen conventu septem

septem virum Cubæ ad Rhenum habito, Agrippensis Præsul, ab urbe quoque averfus, Soncium inter Bonnamque Colonenses, inutili prorsus navigatione, constrinxit; donec mutuâ pacificatione lis remisit.

Sequenti anno Monthaburanum Treverici Præsulis oppidum, noctu fortuito correptum incendio trium horarum spatio omnibus pœnè ædificiis fuit, quod nec templo, nec mœnium turribus propugnaculisque abstinuit, dominicâ, quâ post pascha alibi *lubilate*, hic *plorate* rectius concinebant.

Maximilianus post hæc Comitibus Confluentiæ in quatuor septemvirum præsentia habitis, & de subsidio contra Turcam præstando, & de milite sibi adversus Regem Carolum Galliarum, suæ sponsæ Britannicæ interceptorem, suppeditando egit. Quem assecutus, Treverim, Metasque, atque hinc in Sequanos Burgundiosque progressus, Bizontium, Salinas ac cetera ejus regionis oppida, quæ Gallus occuparat, in fidem deditione festinata recepit, ut plerumque *citò parata, citò dilabuntur*: Quo tempore Innocentius Pontifex vitâ abiit, sibi que ex Borgiis successorem Alexandrum VI. habuit.

Fridericus Imp. proximo ad tumulum anno Pontificem secutus, illam in reliquis animi doribus immortalis pietatis gloriam reliquit, quod jurasse in vita nunquam, nisi Imperio, de illius bonis non alienandis, auditus sit; & hoc ipsum inviolatâ fide præstitisse, ut hinc quoque Jacobum Trev. Antistitem, suâ quondam expectatione frustratum, dimiserit, fidemque habuerit ante liberalitatem. Maximilianus igitur ut imperio concileret, sedus cum Gallorum Rege, qui ad regnum Neapolitanum aspirabat, pactus; Mariam Blancam, Galeatii Sphortæ Mediolanensis Ducis filiam, uxorem sumpsit, cum dote quadringentorum millium ducatorum, generis, quod ex imo non ita pridem emerferat, ratione neglectâ

Ad Wormatiensia deinde Comitibus vocati Principes,

Q 3

cum

1491.
Monthaburanum incendium.

1492.
Maximilianus adversus Carolum Galliarum Regem cum exercitu procedit.

1493.
Post Pontificem Fridericus Cæsar moritur.

1494.

1495.
Wormatiens-
is Comitio,
judicium Spi-
rense consti-
tuitur, &
sanctio uni-
versalis pacis
editur.

Jura Archie-
piscopalia
Joanni fir-
mantur.

Ecclesiastica
disciplina re-
formatur.

cum frequenti adessent numero: duo ad magnam im-
perii quietem decreta fiere. Primum ut supremum dica-
sterium Cameræ, (sic vocant) Imperialis apud Nemetes
Spiræ constitueretur, ad quod lites toto imperio natae,
delataeque, æquo omnibus jure deciderentur. Operam-
que Cæsar dedit, ut universa jurisdictionis forma, certis
inclusa capitibus, communi Principum autoritate, sanc-
ciretur. Inde verò sanctio pacis eorundem consensu
promulgata est. Quo nullum præsentius remedium ad
securitatem publicam, potentiorum quorundam licen-
tiâ, publicisque latrociniis, communi Principum vigilan-
tiâ coercendis, habuit. Neque minus optandus hic Jo-
anni Archiepiscopo congressus fuit; cum & vetera illi
diocesis suæ confirmata, & nova privilegia indulta fue-
rint. Donationesque Regum Cæsarumque universim
stabilitæ sigillatim verò comitatus Dietzii & Salmis,
Schonenbergi, & Schoneci Eiffliz dominia, Castellbur-
gum, Hamersteinium, Hoensteiniumque cum advoca-
tione, Kempenichium, Wartensteinium, & Schonecum
Cynonoti, Ruffenbergum, Haselbachium, Eltzium, ad-
vocationesque Monasteriorum Prumienfis, & D. Maxi-
mini curiam Thunmæam, aliâque olim parta jura, rata
inviolataque esse iussit. Regalium quoque Feudorum-
que jure investiendi, ut ajunt, Abbatem Maximinianum
Joanni cessit, Trevirimque eadem cum Francofurtensibus
immunitate gaudere voluit. Deniq; castrum Dio-
neci cum Marca Talfanciâ, Silvestrium olim Rheni Co-
mitum, nomine clientelæ tributa, cum suprema juris-
dictione eidem addixit, Tabulis prima Junii 1495, anni
signatis.

Hinc ad religionem tota diocesi sanctius formatam
Joannes versus, Synodo indictâ id agere conatus
est. Atque ab Horreensi in urbe Parthenone exorsus
lapsam sub Springirsbacensium regularium Canonico-
rum cura disciplinam (quam olim Richardus eorum
Abbas præclare sancierat) Magistrâ loci Joanna Bettes-
ste

Steiniam simul adnitente, ad arctiores D. Benedicti, quibus olim vixerant, rursus leges, restrinxit, Abbatique S. Matthiae Treviris dirigendas addixit. Jussæq; obediendi voto, ut ante soli Abbati & Archiepiscopo, ita nunc etiam suæ se obligare Antistiti. Cujus, ut major deinde esset autoritas, solenni illa ritu à Joanne Suffraganeo Abbatissa creata est, velumque ipsius Archiepiscopi manibus in frequenti nobilitatis corona impositum est. E Boppardiensi verò cœnobio sex genere ac virtute nobiles, quarum exemplo formarentur ceteræ, sunt accersitæ, & ut claustrum, sic templi oedeo, à vulgo separata, quod hac inscriptione est erectum, ne à cœpto rigore non pueret deflectere, lapidibus aliàs inconstantiam exploraturis. *Anno Christi MCCCCXCV. die XVII. Novemb. sub dignissimo Trevirorum Archipresule Joanne & Joanna de Bettenstein Abbatissa, presens Monasterium reductum reformatumque est ad regulam S. Benedicti.*

Cantum deinde ne Archiepiscopis fas sit beneficia Monasterii, quæ antiquo conferendi jure possidet, suo arbitratu largiri; neq; Virgines, nisi à monasticis probatas, obtrudere. Tum ut feuda ac prædia usuarium clientes, deficientem virili stirpe, Monasterii in potestate sint. Vicina quoque D. Pauli parochia ejusdem jure vindicata, jussæque quadragenarium numerum Virgines non excedere; ne multitudine, quæ ut chorum implet, sic penuriam exhaurit, temerè obruantur.

Augustinianæ sub hæc familiæ, cujus laus id temporis eximia, sodales, in amœnissima juxta Ehrenbreitsteinium valle collocavit. Virginibus quæ locum insederant, in inferiorem Rheni intulam deportatis, ac Parthenoni infertis. Stetere ad montem, Patres, dum Lutherum, quem quondam aluerant hospitem, in religione obtrita secuti, evanuerunt.

Pari cura Parthenonem insulæ Rheni superioris, & Angelicæ Portæ Valendriæque extra, Leræ verò intra Urbem (ubi modò Societatis Jesu domus Gymnasiumque visitur) complexus, emendationis ubique disciplinæ,

Horreenfis
Parthenon
ad leges S.
Benedicti re-
dit.

Abbatissa
præficitur.

Jura Mona-
sterii confir-
mata.

1496.

Patres Augu-
stiniani ad
Vallem Eh-
renbreitstei-
niam admissi

Partheno-
nes, & Mo-
nasteria, Ca-
nonicique
reformati.

plinæ, ad regulas instituti exactæ, studium reduxit. Nec virorum negligens Lacensem, Mediolacensem, Theologiensis Abbatiæ, cum Schonaugiensi, Gronaugiensi, aliisque monasteriis, restituit: codicillisque testamentariis prosecutionem hujus vigilantia successoribus commendavit. Ut verò Collegis chorisque Canonicorum, præcipuâ Decani sedulitate ac frequentia, in pietatis studio consultum esset, de electione atque affiduitate illius singulare, Collegiorum bono, diploma à Pontifice impetratum facilius est, quàm observetur.

1497.
Philippus
Dux Burg.
cum Urbe
Treviri vetus
pactum re-
novat.

Quando & Philippus Maximiliani filius Belgarum princeps Lovanii creatus, priscum Lutzelburgensium tutelare fedus, quod ante quindecennium, pecunias ex pacto solventibus, Trevis addixerat, novis tabulis Bruxellis 2. Januarii firmavit.

Bopardia re-
bellis frangi-
tur.

Bopardia verò, jam olim imperii civitas, primum pignori, deinde & beneficio Cæsarum Archiepiscopo cessa, nobilium senatu (qui præter vulgarem illic præstet) concitante, subreptiis nuper W ormatia freta codicillis Maximiliani, pristini libertatem juris requirebat.

Unde firmatis domi vallis cives ac propugnaculis, vicinam quoque telonio arcem, Emerico Nassovio propugnante oppugnarunt. Joannes postquam blanditiis, minisque frustra obnitus esset, sacro primum fulmine, Alexandro Pont. indulgente, in eosdem detonuit. Quo cum eorum pertinacia frangi non posset, collecto exercitu, arma à quibus summopere abhorrebat, vel invitus adnovit, anathemate tamen absolutis, ne animas subditorum bonus Pastor opprimeret. Cum verò cives Badensium Hassi & Palatini junctis in obsidione copiis se impares animadverterent, vi magis, quàm voluntate ad deditorem inflexi sunt. Hinc post biennium Eltzio, Montaborino Satrapâ, incentore ac Duce, ejecto Nassovio, telonium occupatum expilarunt, imbecillitate senis Archiepiscopi ad audaciæ successum freti. Arma tamen veritus ad quietem se rursus populus, seditionis culpâ
in no-

in nobilitatem aversâ, composuit. Qui, ut autumnalis
aura, facillè tempestatem mutat.

Interea Joannem ad tumulum inclinatum Jacobi
nepotis, substituendi Adjutoris munere, cura distinebat.
Cui Alexandrum Pont. faventem, sed Capitulum ad-
versarium, paucis demptis, nactus, ætatem ultimam
haud levi nobilitatis invidiâ oneravit. Quare Everhar-
dus Hoenselsius ædis primariæ Decanus, Philippus à
Crichingen, Richardus Greiffenclavve, & Otto de Breid-
bach, præteritum comitiorum ordinem indignati, Ja-
cobum repudiarunt, vulgusque in Joannem tributis se-
verius exacti memoriâ (quâ facile exasperatur) Cle-
rumque, ceu in oppressorem antiquorum jurium haud
leviter concitarunt. Evenerâtque propemodum ut Jo-
annes funesto exitu Cochimensi in arce obrueretur;
Cum pulvis sub ipso nitratus fortuitò incensus cubile
evibraret. Quando miraculi instar fuit, quod in tantâ
ruina servatus sit. Ut in hoc casu, non adversariorum
calumniæ, sed divinæ erga ipsum providentiæ illustre
vestigium relictum sit.

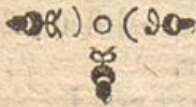
Et sua pristina Epternacensium gloriæ hoc tempo-
re nubes incubuit; dum à nonnullis obtrectatoribus
jactatum, S. Willibrodi Reliquias, translatas olim
Ultrajectum, falsâ istic persuasione honorari. Quâ non
mediocriter famâ commoti, illis reperiendis, atque in
lucem eruendis data opera. Quibus in conspectum pu-
blicum cum loculo eductis, velut ad exortum solis istæ
tenebræ dissipatæ sunt, honorque loco pristinus
magis comperta fide est restitutus.

Joannes ne-
pote Jacobo
in Adjuto-
rem vocato,
graviter of-
fendit.

1498.

1499.

Epternacen-
sibus D. Wil-
librordus as-
sertus.



Qq 5

LIBER